

DATÇA KALKINMA STRATEJİSİ VE YOL HARİTASI

2. Cilt:

Vizyon, Gelişme Alanları ve Projeler

tepav

İçindekiler

1. Giriş.....	4
1.1. Proje hakkında bilgi.....	4
1.2. Temel Bulgular	5
1.3. Mevcut Politika ve Uygulamalar	6
1.3.1. Ulusal Düzeyde Strateji Belgeleri.....	7
1.3.2. Bölgesel Düzeyde Strateji Belgeleri	7
1.3.3. Yerel Düzeyde Strateji Belgeleri.....	9
1.4. Nasıl Bir Yol Haritası	9
1.5. Nasıl Bir Datça? Kimlik, Vizyon, Kırmızı Çizgiler	10
2. Strateji ve Gelişme Alanları.....	12
2.1. Sosyal Sermaye ve Yönetişim	15
Datça Kalkınma Platformu ve İzleme Değerlendirme Sistemi Projesi (S1).....	16
2.2. Turizmde Ekonomik Çeşitlenme	17
Datça Bisiklet Yolları Projesi (T1)	18
Kamp ve Glamping Alanları ile Alternatif Konaklama İmkânlarının Geliştirilmesi Projesi (T2)	20
Festival ve Organizasyonların Yaygınlaştırılması Projesi (T3).....	22
Sualtı Sporları Projesi (T4)	23
Yerel Ürünlerin Ticarileştirilmesi Projesi (T5).....	24
Turistlere Yönelik Teknolojilerin Geliştirilmesi Projesi (T6)	25
2.3. Tarım, Turizm ve Çevre Bütünleşmesi.....	26
Turizm ve Tarım Ortak Gelişim Platformu Projesi (B1)	27
Agroturizm Kapasite Geliştirme Projesi (B2).....	29
Lider/Model Girişim Geliştirme Projesi (B3).....	30
2.4. Kırsal Kalkınma ve Tarımda Kalite Artışı	31
Datça Ekolojik Tarım Satış Ofislerinin Kurulması Projesi (K1).....	32
Yüksek Katma Değerli Tarımsal Ürün Deseninin Oluşturulması Projesi (K2).....	33
Tarımsal Teknolojilerin Geliştirilmesi Projesi (K3)	34
Bölge Dışı Tarım Fuarlarının Düzenlenmesi Projesi (K4)	35
Tarımsal Kalkınma Badem Kooperatifinin Kurulması Projesi (K5)	36

3. Önceliklendirme, Takvim ve Sonuç	37
3.1. Projelerin Uygulama Takvimi	37
3.2. Sonuç	39
EK-1 Strateji Belgelerinde Datça	40
EK-2 Pazar Analizleri	51

1. Giriş

1.1. Proje hakkında bilgi

Temelleri 2016 yılında atılan “Datça’nın Kalkınma Stratejisinin ve Yol Haritasının Belirlenmesi” Projesi Datça Kent Konseyi, Datça Belediyesi ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA), Muğla Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO) ve Muğla Büyükşehir Belediyesi’nin destekleriyle 2017 yılında yürütülmüştür. Projenin temel amaçları

- Datça'nın Güney Ege Bölgesi'ndeki rekabetçilik düzeyini artırmak,
- Bölgesel kalkınmanın hızlanması amacıyla Datça'nın kalkınma stratejisini belirlemeye yönelik temelleri atmak,
- Datça'nın kalkınma stratejisine yönelik analizleri gerçekleştirerek yol haritasını ortaya koymak,
- Datça'nın gelişme eksenlerini belirlemek,
- Kalkınma Çalıştayı ile yerelden bir kalkınma modeli geliştirmek,
- Strateji ve yol haritasını hazırlamaktır.

Bu kapsamda, Datça’nın ulusal ve uluslararası konumunun belirlenmesine yönelik masa başı çalışmalarla başlayan projenin bu aşamasında Datça’ya benzer nitelikteki örnek kentlerin uzun bir listesi de hazırlanmıştır.

İkinci aşamada Datça’da çeşitli kurum temsilcileri ve kişilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Datça Belediyesi ve Kent Konseyi üyelerinin de eşlik ettiği mülakatlarda 27 kişiyle yüz yüze görüşmeler yapılarak masa başında belirlenen temel bulgulara ilişkin sınamalar yapılmış ve kent paydaşlarının görüş ve önerileri alınarak stratejinin ana hatları belirlenmiştir. Projenin ilk yarısının sonunda, gerek masa başı analizler gerekse yapılan mülakatlardan elde edilen bulgular sentezlenerek Mevcut Durum Analizi, Karşılaştırma Çalışması ve Yol Haritası raporu hazırlanmıştır. Karşılaştırma Çalışması kapsamında Datça, Hırvatistan’ın Medulin ve Vrasar, İspanya’nın Minorca ve Yunanistan’ın Sithonia ve Kos kentleriyle konaklama ve restoranların fiyat ve kalitesi ile gelen turistlerin çeşitliliği gibi özellikleri yönünden kıyaslanmıştır. Yol Haritası kapsamında ise uygulanması öngörülen stratejinin ana hatlarına yer verilmiştir.

Projenin ikinci aşamasında elde edilen bulgulardan hareketle temel müdahale alanları ortaya koyulmuş ve bu kapsamda 20 Temmuz 2017’de Datça Kalkınma Çalıştayı’nda sunulmuştur. Kamu kesimi, özel sektör ve sivil toplum temsilcilerinin yanı sıra vatandaşların da yer aldığı yaklaşık 100 kişilik bir grubun katılımıyla gerçekleşen çalıştayda, TEPAV tarafından geliştirilen ve “Müzakereli Tercih” adı verilen bir yöntem kullanılmıştır. Bu yöntemde bir yandan tespit edilen bilgi ve bulgular sunulurken, diğer yandan katılımcıların görüşlerini hem buldukları ve moderatörler tarafından kayıt altına alınan masalarda hem de oylama cihazlarıyla ifade etmeleri sağlanmıştır. Bu sayede kapsamlı ve karşılıklı bir bilgi alışverişi yapılmıştır. Kalkınma Çalıştayı’nın hemen ardından Datça Belediyesi ve Kent Konseyi’nin katılımıyla bir Proje

Geliştirme Çalıştayı düzenlenmiş ve hazırlanacak somut projelere ilişkin görüş ve öneriler ele alınmıştır. Bu çalıştayda hazırlanacak projelerde dikkat edilmesi gereken hususlar da ifade edilmiştir.

Kalkınma Çalıştayı ve Proje Geliştirme Çalıştayı'nın ardından yürütülen masa başı çalışmalarda vizyon, detaylı yol haritası ve uygulanması gereken stratejinin detayları ve somut proje önerileri üretilmiştir. Söz konusu proje önerileri projenin gerekçesi, kimler tarafından yürütüleceği, uygulama adımlarının nasıl olacağı, beklenen etkileri, (varsa) benzer proje ve faaliyetler yürüten örnek bölge ve kentlerle birlikte sunulmuştur. Bu kapsamda Sosyal Sermaye ve Yönetişim, Ekonomik Çeşitlenme (Turizm), Tarım-Turizm ve Çevre Bütünleşmesi, Kamu Hizmetlerinde Sürdürülebilirlik ile Tarımda Kalite Artışı eksenlerinde toplam 15 projenin sunulduğu Nihai Rapor hazırlanmıştır.

1.2. Temel Bulgular

Proje kapsamında yapılan masa başı çalışmalar, yüz yüze mülakatlar ve çalıştaylar Datça'nın karakteristik özelliklerinin tespit edilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Söz konusu özellikler strateji, yol haritası ve somut projelerin hazırlanmasında dikkate alınarak uygulanabilir faaliyetlerin önerilmesi için azami çaba gösterilmiştir. Bu kapsamda proje süresince tespit edilen temel bulgular aşağıda listelenmektedir.

- Datça'nın gelişimindeki temel unsurlardan ilki karayolu erişilebilirliğinin zayıf olmasıdır. 1937'ye kadar modern karayoluna sahip olmayan ilçenin temel ulaşım modu denizyoludur. Bu durum, Osmanlı döneminde Ege Adaları ve Akdeniz kıyısındaki kentlerle entegre durumda olan ilçenin, sonraki dönemlerde bu ilişkilerinin zayıflamasıyla hem temel ihtiyaçlarının temininde hem de ürettiği ürünleri pazara ulaştırmada zorluk çekmesine neden olmaktadır.
- Kentin gelişiminde etkili olan ikinci gelişme ise 1990'da Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmesidir. Bu durum, ilçedeki yapılaşmayı sınırlarken bu döneme kadar benzer özellik gösterdiği Bodrum ve Dalaman gibi turizm merkezlerinden ayrışmasına neden olmuştur. Söz konusu merkezlerde büyük oteller yaygınlaşırken, Datça'da mevzuat nedeniyle pansiyon ve butik oteller yaygınlaşmıştır. Bu durum, hem kentteki yapılaşmayı sınırlamış hem de kentin turizmin doğal yapıyı koruyarak gelişmesine neden olmuştur.
- Kentin kendine has özellikleri, üç toplumsal katmanın oluşmasına neden olmuştur. Bunlardan ilki Datça'nın yerlileridir. Bu kesim eskiden beri kentin sakini olan ve 12 ay kentte kalan kişilerdir. Ekonomik olarak durgun kış aylarında da kentte kalan Datça'nın yerlileri kentin ekonomi ve yapılaşma yönünden kentin gelişmesine önem vermektedirler. İkinci toplumsal katman sonradan kente yerleşenlerdir. Bu kesim çoğunlukla emeklilik dönemini geçirmek amacıyla gelen, yüksek eğitim ve gelir düzeyindeki kişilerden oluşmaktadır. Bu kesim, Datça'nın yaşam kalitesini düşürmemek adına mevcut yapısının

korunmasına önem vermektedir. Bir başka ifadeyle, Datça'da yoğun bir nüfus artışına ve dış göç akınına maruz kalmadan içsel imkanlarla büyümesi önceliklendirilmektedir. Son toplumsal katman ise yazlıkçılardır. Söz konusu kesim sadece yaz döneminde (2-6 ay süreyle) kentte kalan diğer dönemlerde daimi ikamet yerlerinde kalan kişilerden oluşmaktadır. Bu kesim, kentte sınırlı bir gelişmeyi arzulasa da bu gelişmenin ağırlıklı olarak yazın sunulmasında zorluk çekilen kamusal hizmetlerde olmasını beklemektedir. Özetle koruma-kullanma dengesinde yerliler ve sonradan yerleşenler iki ayrı uçta yer alırken, günübirlikçiler kısmen ortada durmaktadır. Bu kesimlerin tümünü bir araya getirmenin zorluğu kentin gelişimini olumsuz biçimde etkilemekte, projelerin uygulanabilirliğini zayıflatmaktadır.

- Kentte kısıtlı olan tarımsal alanlar yoğun biçimde badem üretimine kullanılmaktadır. En çok gelir elde edilen ürünlerde bademin yanı sıra zeytinyağı ve bal yer almaktadır. İlçede yüksek düzeydeki tarımsal üretim çeşitliliği ekonomik değere dönüştürülememektedir. Bunun nedeni, badem ve diğer tarımsal ürünlerde de kendini gösteren pazarlamanın yetersizliğidir. İlçenin tarımsal ürünlerinin bilinirliğini artırma ve tanıtmaya yönünden zayıf olması, ürünlere talebin yetersiz kalmasına ve bu ürünlerin düşük fiyata satılmasına neden olmaktadır.
- Datça turizmi büyük oranda iki aya sıkışmış ve yerli turizme bağımlı bir yapıdadır. Kente ulaşımın zorluğu ve tanıtım eksikliği turizmin gelişmesini sınırlamaktadır. Yapılan kıyaslama çalışmalarında kentin, rakiplerine göre kalitesine kıyasla fiyatlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, kente gelme potansiyeli olan turistlerin Kos gibi aynı kaliteyi daha uygun fiyata elde edebildikleri ve/veya daha kolay erişim sağlanan yerlere kaymasına neden olmaktadır. Söz konusu durumu aşabilmek için ya kalitenin geliştirilmesi ya da fiyatların düşürülmesi gerekmektedir. Buna paralel olarak, turizm sezonunun uzatılması ve kentle havalimanları arasındaki ulaşımın geliştirilmesi mümkündür.

1.3. Mevcut Politika ve Uygulamalar

Datça'da tarım ve turizm sektörünün rekabet gücünün iyileştirmesi ve Datça'nın sosyal ve ekonomik kalkınmasına destek sağlanması ana amaçlarıyla oluşturulan "*Datça'nın Sosyal ve Ekonomik Durumunun Tespiti, Kalkınma Stratejisi ve Yol Haritasının Belirlenmesi Projesi*" kapsamında çok yönlü analitik çalışmalar ve araştırmalar yürütülmüş, Datça ilçe genelinde çok sayıda yerel aktörle görüşmeler yapılmıştır.

Söz konusu analitik çalışmalara paralel olarak, aşağıda belirtilen ülke ve bölge düzeyindeki strateji belgelerinin turizme yönelik vizyon, amaç, hedef ve eylem alanları incelenmiş; bu çerçevede incelenen strateji belgeleri 3 farklı düzeyde, aşağıdaki konu başlıkları altında ele alınmıştır:

Tablo-1: Mevcut Strateji Belgelerinde Datça

Düzy	Strateji Belgeleri
Ulusal Düzeyde Strateji Belgeleri	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2013-2023) Türkiye Turizm Stratejisi (2023) Güney Ege Kalkınma Ajansı TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı (2014-2023) 1/25.000 Ölçekli Muğla Nazım İmar Planı 2016
Bölgesel Düzeyde Strateji Belgeleri	Aydın- Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (2011) Güney Ege Bölgesi Çevre Durum Raporu-2013 Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı (2015-2019) Muğla Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2015)
Yerel Düzeyde Strateji Belgeleri	Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Bölgesel ve yerel düzeyde Datça ilçesinin mevcut durumu ve gelişme vizyonuna yönelik alınan plan kararları incelendiğinde, söz konusu strateji belgelerinin vizyonu ve bu vizyona erişme yolunda ortaya konulan politikaların, ulusal düzeyde 10. Kalkınma Planı, Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020), Türkiye Turizm Stratejisi ve Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ile uyumlu şekilde hazırlandığı tespit edilmiştir.

1.3.1. Ulusal Düzeyde Strateji Belgeleri

Ulusal Düzeyde Strateji Belgeleri incelendiğinde, Datça'nın mevcut durumu ve öne çıkan sektörlerle yönelik gelişim eksenlerine yer verilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye 2023 Turizm Stratejisi ve Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi kapsamında alternatif turizm türlerinin gelişiminin yakın çevredeki diğer kültürel ve doğal değerlerle de ilişkilendirilmesi bağlamında Datça bir "Eko-Turizm Kenti" olarak belirlenmiştir. Türkiye 2023 Turizm Stratejisi'nde turizm kentlerinden olan Datça'nın sahip olduğu turizm olanaklarının çeşitlendirilmesi ve turizmden elde edilen gelirin artırılması için yat limanının geliştirilmesine özel önem verileceği belirtilmiştir.

1.3.2. Bölgesel Düzeyde Strateji Belgeleri

Bölgesel düzeyde strateji belgelerinde Datça'nın mevcut durumu ve öne çıkan sektörlerle yönelik gelişim eksenlerine yer verilmiştir. Bölgesel düzeyde hazırlanan strateji belgelerinin ilki, Muğla-Aydın ve Denizli illerini kapsayan TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı (2014-2023)'dir. GEKA tarafından hazırlanan söz konusu Bölge Planı'nda sanayi, tarım, turizm, ulaşım ve çevre

sektörleri Datça ilçesinin gelişiminde öncelikli sektörler olarak tanımlanmış ve bu doğrultuda eylem alanları ve eylem alanlarını destekleyen projeler belirlenmiştir. Planda Datça'nın gelişme eksenine ilişkin detaylı bilgilere, EK-1'de yer verilmiştir.

Datça yöresine ilişkin bölgesel düzeyde ikinci olarak incelenen strateji belgesi, 1/25.000 Ölçekli Muğla Nazım İmar Planı (2016)'dır. Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından geliştirilen 1/25.000 Ölçekli Muğla Nazım İmar Planı'nda yenilenebilir enerji kaynaklarına olan ihtiyaç belirtilerek Datça'nın, strateji planlarında Bodrum ile birlikte, mevcut yel değirmenlerinin restore edilerek çeşitli aktiviteler için kullanılması önerilen bir ilçe olduğu vurgusu yapılmıştır. Datça'nın tamamı "Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi" kapsamında kaldığı için 1/25.000 ölçekli nazım imar planı onama sınırları dışında kaldığından Datça ilçesine yönelik Plan kararlarına yer verilmemiştir.

Bölgesel düzeyde strateji belgelerinde Datça'nın mevcut durumu ve öne çıkan sektörlerle yönelik üçüncü incelenen strateji belgesi, Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (2011)'dir. Bu belge, "sürdürülebilir ve yaşanabilir bir çevre yaratılmasını; tarımsal, tarihsel ve turistik değerlerin korunmasını ve Türkiye'nin kalkınma politikaları kapsamında, sektörel gelişme hedeflerine uygun olarak belirlenen planlama ilkeleri çerçevesinde; sosyal, ekonomik, kültürel ve mekansal açıdan sağlıklı gelişmeyi ve büyümeyi" amaçlamaktadır. Planda Datça ilçesini de kapsayan koruma-kullanma dengesi çerçevesinde turizm ve çevre sektörleri başta olmak üzere sürdürülebilir kalkınmanın önemi üzerinde durulmuş ve bu sektörlerin gelişme alanlarına yönelik ilke kararları belirlenmiştir. Çevre sektörü ve sürdürülebilir kalkınma ilkesi bağlamında planda Datça ilçesini de kapsayan, çevresel değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması ilke kararı ön plana çıkmaktadır. Plan kapsamında nesli tükenmekte olan hayvanların yaşama ve üreme alanlarının korunması, çevre ve sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda öne çıkan diğer önemli bir ilke kararıdır.

Güney Ege Bölgesi Çevre Durum Raporu (2013) Datça ilçesine yönelik incelenen dördüncü strateji belgesidir. Güney Ege Kalkınma Ajansı tarafından 2013 yılında hazırlanan Güney Ege Bölgesi Çevre Durum Raporu'na göre, Datça ilçesini de kapsayacak şekilde i) biyolojik çeşitliliğin korunması, ii) deniz ve kara kaynaklı tehditlerin ortadan kaldırılmasını amaçlayan kurumlar arası koordinasyonun sağlanması ve iii) çoklu karasal kaynaklı tehditleri önlemek için planlı yaklaşımların uygulanacağı belirlenmiştir.

2014 yerel seçimlerinin ardından "doğal, tarihi, ekonomik zenginliklerimizi Muğlalılarımıza, yerli ve yabancı konuklarımıza çağdaş bir yönetim anlayışı ile sunmak ve geleceğe taşımak" vizyonu ile Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı (2015-2019) hazırlanmış ve Datça ilçesi özelinde bu plan da incelenmiştir. Plan kapsamında doğrudan Datça ilçesinin gelişimine yönelik turizm ve tarım sektörlerindeki stratejik amaç ve hedefler dikkatleri çekmektedir. Plan kapsamında turizme yönelik geliştirilen "Yeşili ve Mavisikle Tanınan İlimizin Tarihi, Kültürel ve Sanatsal Yönlerinin de Tanıtımını Yaparak Muğla'ya Özgü Bir Turizm Politikası Oluşturmak" temel amacı ve bu amaca yönelik Datça ilçesini de içeren temel eylem alanı belirlenmiştir. Bu

eylem alanı “eko-turizm alanlarını yaratmak ve özellikle deniz, kum ve güneş turizminden uzak ilçelerde markalaşma çalışması yapmak” olarak ortaya koyulmuştur.

Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı’nda belirlenen amaç ve hedeflerle beraber uygulamaları yansıtan ve Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 2015 Yılı Faaliyet Raporu da incelenen diğer bir strateji belgesidir. Faaliyetler incelendiğinde turizm ve ulaşım sektörüne yönelik bir takım adımların atıldığı görülmektedir. Özellikle de turizm sektörünün daha da canlandırılması için karayolu ulaşımına alternatif olan deniz ulaşımının teknik altyapı ve kapasitelerinin artırılmasına yönelik faaliyetlerin desteklendiği gözlemlenmektedir. Bu kapsamda ulaşım ve turizm alanında turizm alanında Datça ilçesinde yapılan faaliyetlerden i) Deniz ulaşımını yaygınlaştırma ve mevcut ulaşım araçlarını modernize etme konusunda girişimler başlamış; ii) Bodrum - Datça feribot hattında hat izinlerinin alınmasıyla yaz aylarında 3 gidiş 3 dönüş olmak üzere (ek seferler hariç) sefer sayıları artırılmıştır.

1.3.3. Yerel Düzeyde Strateji Belgeleri

Yerel düzeyde strateji belgelerinde Datça’nın mevcut durumu ve öne çıkan sektörlerle yönelik gelişim eksenlerinden ilki Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı’dır. Planda özellikle Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi’ndeki kırsal yerleşmelerin ve kırsal alanda yaşayanların karşı karşıya olduğu sorunların çözüme kavuşturulması ve potansiyellerinin değerlendirilmesini sağlayacak mekansal kararlar, politika ve stratejilere öncelik verilmiştir. Bu plan kapsamında, kırsal kalkınma ve tarım sektörü başta olmak üzere kırsal kalkınma ilkeleri; kırsal yerleşimlerin güvenli, sağlıklı ve yaşam kalitesi yüksek mekanlar haline gelmesine yönelik, kırsal çevredeki doğal ve tarihi değerlerle birlikte kırsal yerleşim ve yöresel mimari dokunun korunması ve iyileştirilmesine olanak sağlayacak fiziki düzenlemelerin oluşturulması amacı güdülmüştür. Bu yolda, i) kırsal yerleşimlerinin sahip oldukları doğal-kültürel nitelikleri, ii) coğrafi konumları, iii) ekonomik faaliyetleri, iv) kentsel odaklara yakınlıkları doğrultusunda tipolojileri, v) kırsal merkezlerin kendinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için diğer yerleşme merkezleri ile kurduğu ilişkilerin akım yönü yoğunluğu doğrultusunda odaklaşma desenleri ortaya konulmuştur. Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı’nda Datça’nın gelişme eksenine ilişkin detaylı bilgilere, EK-1’de yer verilmiştir.

1.4. Nasıl Bir Yol Haritası

Yerel kalkınma ve planlama alanında Türkiye ve dünyada pek çok başarısız örnek bulmak mümkündür. Datça için hazırlanan yol haritası, bu deneyimlerinden öğrenilenler ışığında hem evrensel ilkeleri hem de ülkemizin gerçekleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Bu kapsamda

- Datça’nın gelişme dinamiklerini en iyi şekilde anlayabilmek için mülakatlar ve geniş katılımlı bir çalıştay düzenlenmiştir. Buna ek olarak sahadan ve ilgili kurumlardan elde

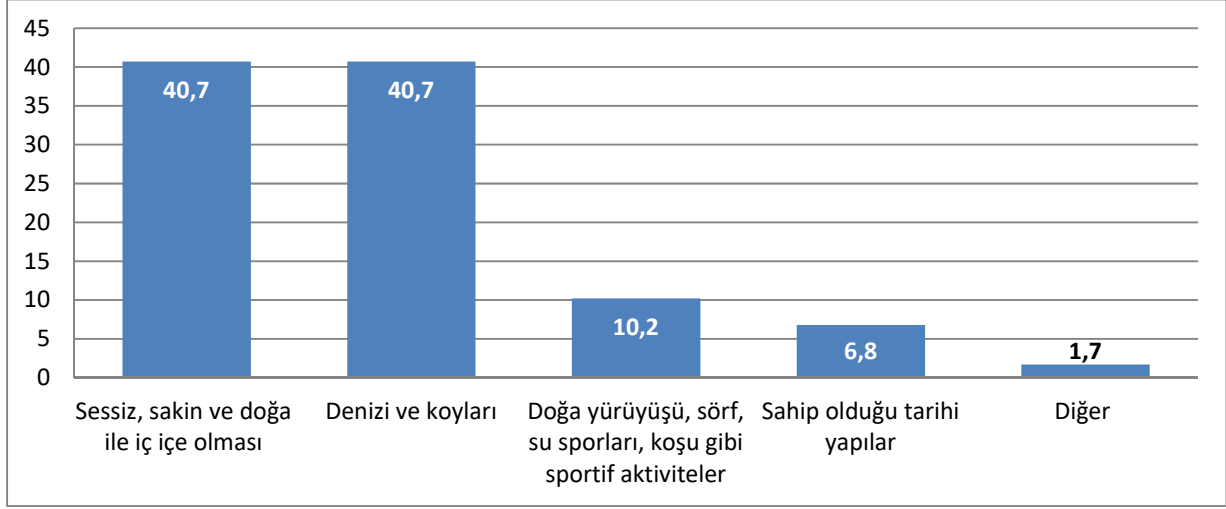
edilen veriler kullanılarak analizler yapılmış ve proje önerileri bu bulgulara dayandırılmıştır.

- Uygulanan mevcut kalkınma politikaları göz önünde bulundurulmuş ve yeni bakış açıları getirilmeye gayret edilmiştir.
- Proje önerileri geliştirilirken mevcut paydaşların kapasiteleri ve yetkileri dikkate alınmış ve uygulanabilirlik ilkesi temel alınmıştır. Buna ek olarak sürecin gerektireceği kapasite geliştirme ihtiyacı da yine kalkınma gündeminin içsel bir parçası olarak yol haritasına dahil edilmiştir.
- Sürecin yönetim boyutuna önem verilmiş, projelerin hayata geçirilebilmesi için kritik unsurlardan biri olan işbirliği, koordinasyon ve izleme/değerlendirme işlevleri yine sürece dahil edilmiştir.
- Datça ekonomisindeki aktörlerin (özellikle turizm ve tarım sektörlerindeki) projelerin uygulanmasında rolü çok büyük olacaktır. Bu aktörlerin sürece dahil olmalarını kolaylaştıracak, özendirilecek ve motivasyon sağlayacak tedbirler alınmıştır.
- Proje önerilerinin kolay anlaşılır ve hayata geçirilebilir olabilmesi için her proje gerekçelendirilmiş, detaylı bir şekilde uygulama boyutu açıklanmış, benzer proje örnekleri sunulmuş, finansman olanakları ve projenin uygulama takvimi belirtilmiştir.
- Son olarak tüm projeleri bir bütün olarak ele alan, aralarındaki girdi çıktı ilişkilerine göre bir zamanlama ve önceliklendirme çerçevesi hazırlanmıştır.

1.5. Nasıl Bir Datça? Kimlik, Vizyon, Kırmızı Çizgiler

Datça'da gerçekleştirilen paydaş görüşmeleri, toplanan verilerin analiz edilmesi, geniş katılımlı çalıştayda katılımcılardan elde edilen bildirimler Datça'nın gelecekte nasıl bir kimliğe sahip olmasının gerektiğini ve istendiğini ortaya koymak için yeterli fikir vermektedir. Datça kimliği ve vizyonunu Datça Kalkınma Çalıştayı'nda katılımcıların Datça'nın en önemli değerleri olarak belirttikleri değerler üzerine inşa etmek katılımcı bir yaklaşımın olmazsa olmazıdır.

Datça'nın turizm alanında değerlendirilmesi gereken en önemli değerleri (yüzde)

Datça Kalkınma Çalıştayı'nda katılımcılara Datça'nın en önemli değerleri sorulduğunda "deniz ve koyları" ve "sessiz, sakin ve doğa ile iç içe olması" seçenekleri ön plana çıkmıştır. Bunlara ek olarak, yine yapılan mülakatlar ve çalıştaydaki tartışmalarda kalite vurgusu dile getirilmiştir. Bunu turizm ve tarım sektörlerinde kaliteli ürünler geliştiren bir Datça arzusu olarak yorumlamak mümkündür. Buna ek olarak doğaya saygılı bir gelişme yine Datçalılar tarafından sıkça dile getirilen bir gelişme yaklaşımıdır. Sağlıklı yaşam vurgusu yine öne çıkan gelişme karakteristiklerinden biridir.

Diğer yandan Datçalıların sıklıkla vurgu yaptığı "kırmızı çizgi" kentin bugünkü nüfusunun ve yapılaşma alanının artmaması gerekliliğidir. Kuşkusuz bunda yukarıda ifade edilen kentin kendine özgü doğal varlıklarının büyüme baskısı ile yok olabileceği kaygısı bulunmaktadır.

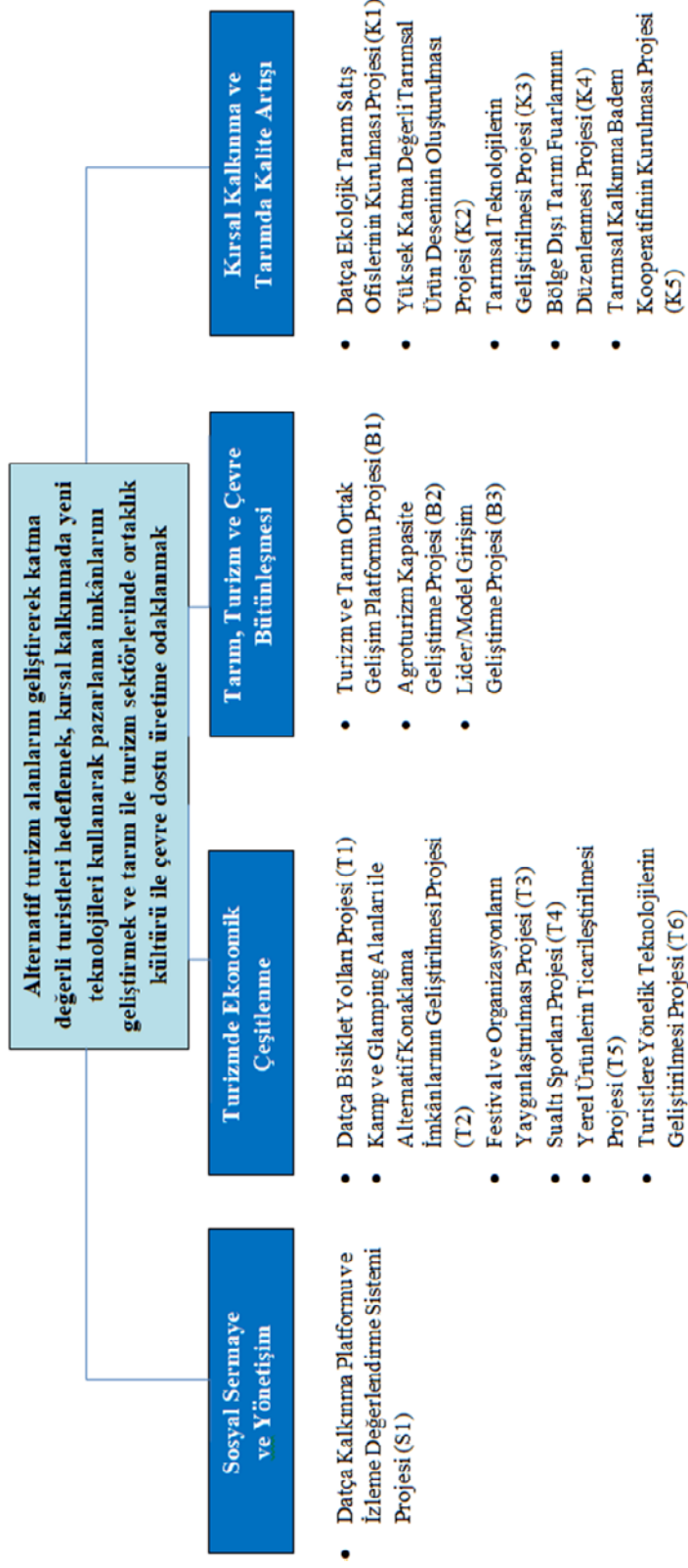
Datça kimliği ve kırmızıçizgilerine ilişkin bu değerlendirmeler ve yapılan diğer analizler ışığında oluşturulması gereken gelişme yaklaşımının doğaya saygılı olması açısından sürdürülebilir; turizm gelirlerinden kentin sakinlerinin

Olabildiğince yararlanabilmesi açısından kapsayıcı; turizm sektörünün baskınlığının oluşturduğu riskleri azaltmak amacıyla da çeşitlenmeye vurgu yapan bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Bu çerçevede Datça vizyonu "Türkiye'de ve Akdeniz coğrafyasında tarım ve turizm birlikteliğini sürdürülebilir bir şekilde kurgulayan başarılı örneklerden biri olmak" şeklinde kurgulanabilir. Raporun devamında ortaya konulan gelişme eksenleri bu kimlik ve vizyonun belirlediği sınırlar içerisinde tasarlanmıştır ve bu vizyona ulaşmayı sağlayacak kısa, orta ve uzun vadeli projeleri içermektedir.

2. Strateji ve Gelişme Alanları

Mevcut durum analizinden ortaya çıkan tespitler yürürlükteki program, plan ve stratejiler göz önüne alındığında Datça'ya yönelik potansiyel gelişim alanları ve ihtiyaçlara 1. ciltte yer verilmiştir. Bu çalışmanın birinci bölümünde, projenin arka planına da değinilerek bu gelişim alanları ve temel bulguların özetiyle Datça Kalkınma Çalıştayı doğrultusunda oluşturulan vizyon ve bu vizyona ilişkin kritik konular sunulmuştur. Bu bölümde ise söz konusu vizyon kapsamındaki strateji ve yol haritasının alt detaylarını oluşturan 4 gelişme alanı ve bu alanlardaki 15 proje yer almaktadır. Her bir gelişme alanının temel gerekçelerine değinildikten sonra bu alanlardaki projeler hem koordinasyon hem de ilgili kuruluşlarının belirtildiği; gerekçeleri, nasıl uygulanması gerektiği ve beklenen etkilerinin anlatıldığı; finansman ve vadeye ilişkin önerilerini içeren bir şekilde sunulmaktadır. Bu yönüyle projeler bir eylem planının çerçevesinde hazırlanmıştır.

Datça'nın kalkınma stratejisi "**alternatif turizm alanlarını geliştirerek katma değerli turistleri hedeflemek, kırsal kalkınmada yeni teknolojileri kullanarak pazarlama imkanlarını geliştirmek ve tarım ile turizm sektörlerinde ortaklık kültürü ile çevre dostu üretime odaklanmak**" olarak ortaya koyulmuştur. Söz konusu strateji bu bölümde sunulan ve daha sonraki dönemlerde üretilebilecek proje önerileri için ortak paydanın ne olacağını göstermektedir. Bu kapsamda "Turizmde Ekonomik Çeşitlenme" gelişme eksenini **alternatif turizm alanlarını geliştirerek katma değerli turistleri hedeflemek** stratejik hedefi doğrultusunda, "Kırsal Kalkınma ve Tarımda Kalite Artışı" gelişme eksenini **kırsal kalkınmada yeni teknolojileri kullanarak pazarlama imkanlarını geliştirmek** stratejik hedefi doğrultusunda, "Tarım, Turizm ve Çevre Bütünleşmesi" gelişme eksenini ise **tarım ile turizm sektörlerinde ortaklık kültürü ile çevre dostu üretime odaklanmak** stratejik hedefi doğrultusunda ele alınmıştır. Buna göre Datça Kalkınma Stratejisi, gelişme eksenleri ve proje önerilerinin sunulduğu görsel aşağıda yer almaktadır.

Kalkınma stratejisinin yanında Datça'nın karşı karşıya olduğu operasyonel ve dönemselsel gündem maddeleri de bulunmaktadır. Söz konusu maddeler arasında yaz aylarında artan içme ve kullanma suyu kıtlığı, kıyı alanlarında Bakanlık aracılığıyla kiralanmasının yol açtığı sorunlar ve marina projesinin etkileri yer almaktadır. İçme ve kullanma suyu altyapısı yönünden ilçenin coğrafi olarak dezavantajlı konumuna ek olarak yaz ayların nüfus ve tüketimin artması eklenince su arzında sorunlar ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar MUSKİ'nin yeni kuyu açma ve dağıtım altyapısını geliştirme gibi çalışmaları olsa da kısa ve orta vadede sonuç alabilmek için özellikle evsel kullanımda su tasarrufunun sağlanması gerektiği açıktır. Bunun için

- MUSKİ'nin abonelerine standart tarife yerine kullanım tipi ve miktarına göre farklılaşan fiyatlar sunması,
  - o Mevcut Tarife (konutlarda metreküp başına 2,96 TL)
  - o Önerilen Tarife

	Birim Fiyat
0-6 metreküp	2,96
6,001-15 metreküp	4,08
15,001-40 metreküp	5,18
40 metreküp üzeri	5,26

- Sayaçların yenilenmesi ve dijital hale getirilmesi,
- Aboneleri yıllık su tüketim planlaması yapmaya yöneltecek uygulamaların yapılması (örneğin, yıllık kartlı alım yapılması ve alınan miktardan fazla tüketimin cezalı olması)

gibi öneriler geliştirilmiştir.

Bir başka sorun alanı olan kıyı alanların tahsisi ve/veya kiralanması konusuyula ilgilidir. Söz konusu alanda mevzuatla sağlanan bir takım düzenlemeler olsa da 2013 yılında çıkan Tabiat Varlıkları, Doğal Sit Alanları ve Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Kalan Yapı Yasaklı Taşınmazların Hazine Taşınmazları ile Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik kapsamındaki yetkilerle Muğla'daki bazı kıyıların kullanım hakkı MUÇEV'e devredilmiştir. Bu durum, söz konusu alanların kullanımının daha dikkatli yapılması ve fayda-maliyet analizlerinin veya fizibilitelelerinin yapılması gerekliliğini artırmıştır. Örneğin, Datça'nın ormanlık alanlara da sahip koylarında yaklaşık 100 bin TL'lik bir yapılaşmanın 10 ton eşdeğer karbon emisyonuna neden olmaktadır. Ayrıca bir otomobilin her işgünü en yakın yerleşime 10 km gidiş, 10 km de dönüş yapacağı varsayılırsa yıllık yaklaşık 1 ton eşdeğer karbon emisyonuna daha neden olacağı hesaplanmaktadır. Böyle bir durumda yaklaşık 5 yıllık bir yatırım için 15 ton eşdeğer karbon emisyonu üretilecektir. Paris Anlaşması'na göre ise bu yatırımın yaklaşık karbon vergisi 750-1.500 dolar (3.300-6.600 TL) arası değişmektedir. Son olarak, yatırımın 10 hektarlık bir ormanlık alanı etkileyecek şekilde yapılması halinde, bu alanın yeniden ağaçlandırılması için Orman Mühendisleri Odası'nın Asgari Ücret Tablosu'na göre $3.745 + 23 * 10 = 3.975$ TL'lik bir maliyet oluşacaktır. Bu durumda yapılan 100 bin TL'lik yatırımın $6.600 + 3.975 = 10.575$ TL'lik ek bir

maliyeti oluşacaktır. Kısacası yapılan yatırımın, net kar elde edebilmesi için brüt karının %10,6'dan fazla olması gerekmektedir. Alternatif olarak, yapılacak her 100 bin TL'lik yatırım için Datça halkına (veya belediyesine) yaklaşık 10.600 TL'lik bir telafi ödemesi yapılması önerilebilir.

2.1. Sosyal Sermaye ve Yönetişim

Datça'nın geleceği sadece Datça'daki paydaşların kontrolünde olan bir konu değildir. Yerel yönetim, odalar, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör söz sahibi olsa da Türkiye'nin merkezi ağırlıklı yönetim sistemi gereği merkezi yönetim birimleri, siyasetçiler, iç ve dış politika dinamikleri, iç ve dış ekonomik eğilimler Datça'nın yönünü etkilemektedir. Bu çalışmanın odak noktası olarak Datça (ve Muğla) paydaşlarının ellerindeki sınırlı kaynaklarla yapabilecekleri üzerine odaklanılmaktadır. Bu nedenle bu yol haritasının temelinde yereldeki tüm söz sahibi ve geliştirilecek projelerden etkilenecek kesimlerin dâhil olabildiği, şeffaf, hesap verebilir bir yönetim altyapısı kurulması yer almaktadır. Datça, eğitim düzeyi ve yerelin gelişmesine ilişkin farkındalığı yüksek bireylere ve güçlü sivil toplum örgütlerine sahip bir kenttir. Bu durum Datça'da güçlü, örgütlenme ve işbirliği kapasitesi gelişmiş bir kalkınma platformu/girişimi kurulmasını ve bunun sürdürülebilir kılınmasını kolaylaştırmaktadır. Datça'nın gelişiminin planlı ve akılcı yönetilebilmesi, sahip olduğu sosyal sermayenin iyi organize olması ile mümkündür. Bunun yolu çeşitli alanlarda diyalogu canlı tutacak şeffaf ve katılımcı tartışma platformlarının geliştirilmesinden geçmektedir.

Datça Kalkınma Platformu ve İzleme Değerlendirme Sistemi Projesi (S1)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi
İlgili paydaşlar	Datça Kaymakamlığı, Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Datça İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, tarım ve turizm sektör temsilcileri, Datça Çevre Derneği, Datça Yerel Tohum Derneği, Muğla TSO
Projenin gerekçesi	Günümüzün karmaşık ve devingen kalkınma sorunları karşısında politika yapımı ve planlama yaklaşımları da değişime uğramaktadır. Artık kalkınma stratejileri çok daha esnek, koşullara uyum sağlayabilen, katılımcı ve şeffaf süreçler üzerinden şekillendirilmektedir. Bu yeni yaklaşımın en kritik vurgusu politika geliştirme ve tartışma sürecinin devamlı canlı tutulması, değişen koşullar karşısında alınan kararların hızla gözden geçirilmesi ve projelerin buna uygun şekilde hayata geçirilmesidir. Bu kapsamda Datça'nın kalkınma sürecinin temel taşlarından biri Datça Kalkınma Platformu'nun kurulmasıdır.
Proje Nasıl Uygulanabilir?	Platformun aylık toplantılarında alınan kararların şeffaf bir şekilde Datçalılarla paylaşılması (Belediyenin web sitesi üzerinden) da sürecin şeffaflığını sağlayacaktır. Bu aşamada kritik öneme sahip konu, platform toplantılarının ardından aktörler arasında bir iş bölümünün gerçekleştirilmesi ve harekete geçilmesidir. Her platform toplantısı öncelikle yürümekte olan projelerle ilgili gerçekleştirmelerin değerlendirilmesi, ardından da yeni atılacak adımların tanımlanması ve aktörler arasında görev paylaşımı yapılması şeklinde organize edilmelidir. Bu tür yerel kalkınma inisiyatiflerine günümüzden ve geçmişten yüzlerce örnek bulunabilir. Her yerelliğin kendine özgü (nüfus azalması, hizmet sunumu, kamusal alanların oluşturulması, ekonomik canlandırma gibi) meselelerini çözmek adına farklı biçimlerde (tartışma forumları, vakıflar, kamu destekli kuruluşlar, özel sektör destekli organizasyonlar) kalkınma girişimleri oluşmuştur. Örneğin "Röstanga Together" girişimi İsveç'in güneyinde nüfus kaybeden bir kırsal yerleşmenin geleceğini değiştirmek amacıyla bir grup aktif vatandaş tarafından kurulmuştur. Ardından kent sakinleri tarafından finanse edilen ticari bir girişim olan "Röstanga Kalkınma Girişimi" kurulmuş ve kentin gelişimine yön verecek projeleri desteklemeye başlamıştır. ¹ Politika geliştirme işlevine ek olarak daha uzun periyodlarla sürecin izlenmesi, proje gerçekleştirmelerine ilişkin sorunların tanımlanması ve sürecin devamlılığının sağlanması gerekmektedir. Bu izleme ve değerlendirme işlevi de yine platformun görevleri arasındadır.
Etkisi ne olur?	Datça Kalkınma Platformu özü itibarıyla Datça'nın gelişmesinden sorumlu aktörlerin düzenli aralıklarla bir araya gelerek kentin geleceğine yönelik meseleleri ele aldığı; bu raporda ortaya konulan proje önerilerinin gerçekleşmesi için gerekli adımların atıldığı, koordinasyonun ve izleme-değerlendirme işlevinin yerine getirildiği ve yeni projelerin geliştirildiği bir politika geliştirme aracıdır. Bu aracın sağlayacağı en önemli etki kalkınma projelerinin kentin söz sahibi aktörleri tarafından sahiplenilmesini ve uygulanabilmesini sağlamaktır.
Finansman önerileri	Platformun oluşturulması ve toplantıların gerçekleşmesi için büyük bir bütçe gerekmemektedir.
Uygulama takvimi	Kısa, orta ve uzun vade

¹ <http://www.nordregio.se/en/Publications/Publications-2016/Territorial-Social-Innovation/Nordic-case-examples-What-does-TSi-look-like/Community-driven-development-in-Rostanga/>

2.2. Turizmde Ekonomik eşitlenme

Datça ekonomisi ağırlıklı olarak dış etkenlere bağlı, kırılganlığı yüksek bir sektör olan turizm üzerinde şekillenmektedir. Güney Ege Bölgesi içerisinde değerlendirdiğimizde de Datça, turizm açısından oldukça avantajlı bir konumdadır. Turizm sektöründe yaşanan ve diğer turizm bölgelerinde olduğu gibi Datça'yı da etkileyen, daha st ölçekli krizlerin kontrol edilemez olduğu göz önüne alındığında, Datça'nın turizm sektöründeki avantajlarını fırsata çevirmesi gerekliliği üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Ancak Datça'nın en önemli sorunu, turizm sektöründeki bu mevcut potansiyelini yeterince iyi kullanamamasıdır. Bu nedenle Datça turizm alanında, sahip olduğu imknları en etkili şekilde değerlendirebileceği, kısa ve orta vadeli hedefleri içeren bir yol haritası benimsenmelidir. Bu hedefleri belirlerken de, Datça ekonomisinin can kemiği olan turizm sektöründeki faaliyetlerin çeşitlendirilerek yıla yayılması yol haritasının en önemli önceliklerinden biri olmalıdır. Datça'nın hem mevcut potansiyeli yansıtabilmesi hem de ağırlıklı olarak turizme bağlı gelişen ekonomisini canlı tutabilmesi adına önceliklendirmesi gereken bir diğer konu da Datça'nın tanıtım çalışmalarının arttırılması gerekliliğidir. Bu amaçla hem alternatif tanıtım teknolojileri kullanılmalı hem de ulusal ve uluslararası düzeyde diğer turizm bölgeleriyle de etkileşim kurulabilecek tanıtım faaliyetleri benimsenmelidir.

Datça'yı coğrafı özellikleri dışında, diğer turizm bölgelerine göre daha özel ve avantajlı kılan en önemli özelliği doğal yapısının bozulmamış olmasıdır. Bu nedenle benimsenecek bütün yaklaşımların sürdürülebilirlik anlayışı içerisinde, doğal kaynaklara ve çevreye zarar vermeyen, düzenlemeleri içermesi gerekliliği de son derece önemlidir.

Bu kapsamda aşağıda detaylandırılan projeler önerilmektedir.

Datça Bisiklet Yolları Projesi (T1)

Koordinasyon görevi	Muğla Büyükşehir Belediyesi
İlgili paydaşlar	Datça Belediyesi, Güney Ege Kalkınma Ajansı, ENVERÇEVKO Derneği, Muğla Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Projenin gerekçesi	Bisiklet kiralama günümüzde ulaşım ya da gezi amaçlı birçok turistik bölgelerde, turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi kapsamında alternatif olarak hayata geçirilmiştir. Özellikle hem turistik hem de günlük yaşamda ulaşım amacı ile çok sayıda kişi tarafından kullanılmaktadır. Datça’da turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve yıla yayılması amacıyla Datça merkezden başlayarak ihtiyaca yönelik olarak bisiklet yolu güzergâhları oluşturulabilir.
Proje Nasıl Uygulanabilir?	<p>Datça’da oluşturulacak bisiklet güzergâhları Datça’nın turistik noktalarını içerdiği gibi tatilcilerin yol üzeri dinlenme amaçlı durak noktaları ve Datça’nın yerel tatlılarını tadabilecekleri restoran ve dükkânları da içermelidir. Datça’nın yazın artan, kışın azalan nüfusu dikkate alındığında yaz ayları içerisinde güzergâhlar üzerinde bisiklet kiralama alanlarına da yer verilmelidir. Bisiklet sayıları, örnek uygulanan bir güzergâh projesi ve fizibilite çalışması ile belirlenebilir. Dünyada bisikletin kullanım örneklerine baktığımızda Amsterdam günümüzde bisiklet ile ulaşımın en iyi örneklerinden birisi olarak gösterilebilir. Amsterdam’ın yanında Belçika’nın başkenti Brüksel’de de Kamusal Bisiklet Kiralama Sistemi (Villo) kullanılmaktadır. Bu bölgede bisikletler yıllık ve haftalık tarifelerin yanı sıra günlük olarak istasyonlardan alınarak kullanım süresine göre ücretlendirilmektedir. 2016 yılında Brüksel’de 1,5 milyonun üzerinde bisiklet kiralandığı ve bu rakamın 2015’e göre de %4,6 daha fazla olduğu Villo kullanım verilerinden tespit edilmiştir. Brüksel’e benzer bir şekilde ülkemizde de İzmir (BİSİM), Kayseri (KAYBİS) ve Konya’da (Nextbike) bisiklet kiralama sistemleri kullanılmaktadır. Konya’da kullanılan Nextbike bisiklet sistemi Almanya, Yeni Zelanda ve diğer Avrupa şehirlerinde 5.000’in üzerinde bisiklet ile faaliyet gösteren ve şehirdeki birçok noktadan 24 saat boyunca bisiklet kiralamayı sağlayan bir sistemdir. Ayrıca sistem, bir kere üye olunduktan sonra dünyadaki nextbike sistemine sahip olan tüm ülkelerde kullanılabilme imkânı da sunmaktadır. Ulaşımın yanı sıra turistik gezi amaçlı örnekler incelendiğinde ise, Yunanistan’da bulunan ve bisiklet yolları ile ünlü olan Kos Adası’nda da rehber eşliğinde bisiklet turları düzenlendiği dikkatleri çekmektedir. Ülkemizde ise Bozcaada’da bisiklet kiralayarak adayı gezmek alternatif olarak sunulmaktadır.</p> <p>Merkezi Brüksel olan Avrupa Bisikletçiler Federasyonu (ECF), 1983 yılında kurulmuş ve bisiklet kullanımını teşvik etmektedir. Geniş ölçekli ve üst düzey proje çalışmaları yürütmektedir. Avrupa Komisyonu projelerini, bisiklet kullanımını artırmak için yol güvenliği, bisiklet turizmi ve bisiklet ekonomisi hakkında farkındalık ve lobi çalışmaları yürütmektedir. Bu çalışmaları Avrupa komisyonu stratejik işbirlikleri, projeler ve konu odaklı ağ oluşumları ile sürdürmektedir. Bu Federasyon’un temel amacı, Avrupa çapında yüksek kaliteli bisiklet rotalarının tüm Avrupa ülkelerinde uygulanmasını, en iyi Avrupa uygulamalarının sınırlar ötesine taşınmasıdır. Bu Federasyon’un çalışma ağına Muğla Büyükşehir Belediyesi Kalkınma Bakanlığı – GEKA Güney Ege Kalkınma Ajansı, 2013 DFD Projesi kapsamında Türkiye’de dâhil edilmiştir. Ulusal Eurovelo Koordinatörleri (NECs), ülkelerinde Eurovelo rotalarının geliştirilmesi için benzer çalışmaları yapmaktadır. Türkiye Ulusal Eurovelo Koordinatörlüğünü 2011 yılında imzalanan çift taraflı protokol ile Muğla merkezli kurulmuş olan ENVERÇEVKO adına Feridun Ekmekçi tarafından yürütülmektedir. Muğla Büyükşehir Belediyesi olarak bu aşamaya gelen Eurovelo altyapı çalışmalarının desteklenmesi için “Muğla’nın Avrupa Bisiklet Rotaları Ağı Eurovelo</p>

	<p>Potansiyeli” projesi GEKA Doğrudan Faaliyet desteği ile uygulanmıştır. Ancak Proje, Muğla – Marmaris – Köyceğiz – Dalyan – Dalaman – Fethiye güzergahı için alternatif bisiklet yolları belirlenmiştir. Datça bu proje kapsamında her ne kadar değerlendirilmeye alınsa da, henüz alternatif bisiklet güzergâhları belirlenmemiştir. Datça’da da alternatif bisiklet güzergâhları için Eurovelo’ya Muğla merkezli kurulmuş olan ENVERÇEVKO adına Feridun Ekmekçi koordinatörlüğünde Datça için alternatif rotaların belirlenmesi kapsamında GEKA öncülüğünde Datça merkezli “Muğla’nın Avrupa Bisiklet Rotaları Ağı Eurovelo Potansiyeli” Projesinin ikinci ayağı yürütülebilir. Bu proje ile beraber Datça için hem alternatif bisiklet rotaları değerlendirilebilir ve hem de alternatif rota önerileri gerçekleştirilebilir.</p>
Etkisi ne olur?	<p>Oluşturulacak bisiklet güzergâhları, Datça’nın turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve yıla yayılması kapsamında geliştirilebilecek önemli bir katkıdır. Bu proje kapsamında, Datça’nın turistik bölgelerinin keşfedilmesi, yerel tatlarının tanıtımı ve pazarlanması ve Datça markasının bilinirliğinin artmasına destek olacaktır. Ayrıca özel araç ya da toplu taşımaya da bir alternatif oluşturacağından ilçe içi ulaşımına da katkı sağlayacaktır.</p>
Finansman önerileri	<p>GEKA destekleri, AB fonları</p>
Uygulama takvimi	<p>Orta vade</p>

Kamp ve Glamping Alanları ile Alternatif Konaklama İmkânlarının Geliştirilmesi Projesi (T2)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi
İlgili paydaşlar	Türkiye Kamp ve Karavan Federasyonu
Projenin gerekçesi	<p>Kampçılık, özünde tatilcilerin çadır kiralarak ya da kendi çadırını kurma yoluyla konaklamasına ve ihtiyaçlarını minimal ölçüde karşılayarak tatilini geçirmesine dayanan bir seyahat biçimidir. Günümüzde kampçılık anlayışı kapsamında çadır ile konaklamanın yanı sıra taş ve ahşap evlerde konaklama da alternatif olarak gelişmiştir. Son dönemlerde kampçılığın yanında yükselen bir trende sahip olan bir diğer seyahat anlayışı da glampingdir. Glamping alanları, bilinen kamp yaşamına göre daha fazla olanak sunan ve daha modern imkânlar ile donatılmış alanlardır. Datça'nın da kampçılık ve glamping için elverişli bir coğrafi konuma sahip olduğu düşünüldüğünde, uygun lokasyonlar belirlenerek, kamp alanı içerisinde konaklamak isteyenlere günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri ekipmanların olduğu, normal bir kamp alanından ziyade daha modernize edilmiş bir kamp anlayışını benimseyen tatilciler için glamping alanları hayata geçirilebilir.</p>
Proje Nasıl Uygulanabilir?	<p>Kampçılık ve glampingin dünyada ve ülkemizdeki uygulamalarına bakıldığında, turizmde konaklamaya önemli bir alternatif yarattığını ve turizmin gelişmesine doğrudan katkı sunduğunu görmekteyiz. Örneğin, Yunanistan'ın Halkidiki iline bağlı olan Sithonia Beldesi'nin bazı plajlarında tatilcilere yemyeşil ağaçların arasında bungalov ev ve çadır kiralama imkânı sunulmaktadır. Bu bölgede çamaşır, ütü, internet gibi ihtiyaçların karşılanabildiği gibi restoran, kafe, çocuk parkı, alışveriş merkezi gibi yerler de bulunmaktadır. Ülkemizde ise Balıkesir – Çanakkale arasında yer alan Kazdağlarında Hızır Kamp Alanı bulunmaktadır. Bölgede tatilcilere kendi getirecekleri çadır ile konaklama imkânı sunulurken yine bölgede bulunan 2-3 kişilik ağaç evler ile taş ve ahşap evlerde konaklama için alternatif oluşturulmaktadır. Özellikle Kazdağları doğasında yürüyüş yapmak ve kamp alanının bulunduğu bölgeden akan Zeytinli Çayı'nda yüzmek isteyen tatilciler tarafından tercih edilmektedir. Hızır Kamp Alanı aynı zamanda çok sayıda yoga etkinliğe de ev sahipli yapmaktadır. Muğla Akyaka'da ise çadır ve karavanda kalmak isteyen tatilciler için Orman Kampı ile Bungalov ve Kağıt Evler bulunmaktadır. Bu alanda konaklayanlar Akyaka'nın mavi bayraklı plajlarında denize girmenin yanı sıra yelken, yamaç paraşütü ve çeşitli su sporları ile ilgilenme; mavi turlara katılarak bölgedeki diğer koyları görme imkânına da sahiptir. Ayrıca kamp alanında tatilcilerin konaklama ihtiyaçları da düşünülmüştür. Ülkemizde kamp alanlarının yanı sıra glamping alanları da gittikçe yaygınlaşmaktadır. Muğla'nın Marmaris ilçesinin Bozburun Beldesi'nde bulunan Kocabahçe Glamping alanı modern imkânlar ile donatılmış odalara sahiptir. Konaklama biçimi olarak Lotus çadır, standart bungalov, suit bungalov alternatiflerini sunmanın yanı sıra kendi çadırı ile konaklamak isteyenler için de müsaittir. Glamping alanında, sabah ve akşam açık büfe hizmeti sunulmaktadır. Atlantis Su Parkı, Marmaris Yat Limanı gibi tatilciler tarafından tercih edilen yerlere olan yakınlığının yanı sıra Bozburun merkeze 10 dakika uzaklıktadır. Datça'da da yukarıdaki örneklerde olduğu gibi uygun kampçılık ve glamping alanlarını saptayabilmek uygun fizibilite çalışmaları yapılmaya başlanabilir.</p>
Etkisi ne olur?	<p>Datça'da kamp ve glamping alanlarının yaratılması turizm çeşitlendirmesi adına son derece önemlidir. Günümüzde tatilini otellerde geçirmek istemeyip bu şekilde bir konaklamayı tercih eden tatilcilerin sayısı gittikçe artmaktadır. Datça'nın imar planı ve ilçede bulunan konaklama tesislerinin yaz aylarındaki kapasitesi de göz önünde bulundurulduğunda kamp ve glamping alanları yaratılması Datça'nın konaklama</p>

	sorununun çözümlmesinde rahatlatıcı bir etki yaratacaktır.
Finansman önerileri	GEKA destekleri
Uygulama takvimi	Kısa vade

Festival ve Organizasyonların Yaygınlaştırılması Projesi (T3)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi
İlgili paydaşlar	Festival Organizasyon Firmaları, Muğla Büyükşehir Belediyesi, Güney Ege Kalkınma Ajansı
Projenin gerekçesi	Dünyadaki birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde ulusal ve uluslararası çok sayıda festivale ve organizasyona ev sahipliği yapmaktadır. Festivaller düzenlenen bölgeye ait kültürün yansıtılması ve kültürel etkileşim, turizmin gelişmesi, bölge ekonomisine katkı gibi çok sayıda etki yaratmaktadır. Turizm açısından değerlendirdiğimizde, bir bölgedeki festival ve etkinlikler bölgeye hem turist çekmek hem de konaklayan tatilcilerin bölgeye olan ilgisini arttırmak adına önemlidir. Bu bağlamda Datça'nın da mevcut etkinliklerin tanıtımının daha geniş çaplı yapılmasına ve özellikle turizm alanındaki yansıtılmayan potansiyelini dışarıya da sunabilmesi adına festival ve organizasyonlarının geliştirilmesine çeşitlendirilmesine ihtiyaç vardır.
Proje Nasıl Uygulanabilir?	Datça'da turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve Datça'daki turizme dikkat çekebilmek adına hem yaz hem de kış aylarında ulusal ve uluslararası organizasyon ve festivaller çeşitlendirilebilir. Datça'da her yıl çok sayıda yerel konser ve resim sergisi etkinlikleri düzenlenmektedir. Bunların yanı sıra Datça Vineyard Bağ Bozumu, Altın Badem Yaşam Ödülleri, Knidos Heykel Sempozyumu, Knidos Arkeoloji Günleri, Run Datça ve Kış Yüzme Maratonu Datça'da gerçekleştirilen daha büyük çaplı etkinliklere örnek olarak gösterilebilir. Ulusal ve uluslararası örnekler bakıldığında ise turistik bölgelerin genel özelliklerine göre düzenlenen festival ve organizasyonlar, o bölgelerde turizmin canlandırılmasında önemli bir araç olarak görülmektedir. Örneğin Hırvatistan'ın Istria Bölgesi'ndeki bir kasaba olan Vrsar çok sayıda etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Bu etkinlikler arasında Uluslararası Bisiklet Yarışı, Çocuklar için Uluslararası Masa Tenisi Turnuvası, Uluslararası Koro Festivali, Çocuklar için Uluslararası Masa Tenisi Turnuvası dikkat çekmektedir. Ayrıca, çok sayıda ziyaretçinin güzel müzikler eşliğinde, açılan stantlarda bulunan deniz ürünleri yiyerek eğlendiği Fisherman Festival adını verdikleri bir halk festivali düzenlenmektedir. Ülkemizdeki örneklerine bakıldığında ise Bozcaada Caz Festivali, Alaçatı Ot Festivali gibi çeşitli etkinlikler tatilcilerin oldukça ilgisini çekmekte, her yıl ilgili bölgeleri sırf festival sebebi ile çok sayıda turist ziyaret etmektedir. Festivallerin yanı sıra, Tekirdağ Kiraz Festivali, Urla Geleneksel Bağ Bozumu Şenliği gibi yöreye özgü düzenlenen organizasyonlar da dikkatleri çekmektedir. Datça'nın kendine özgü doğası ve yöresel ürün çeşitliliği de göz önünde bulundurularak yapılacak olan festival ve organizasyon detayları; üzme maratonuna paralel tarihlerde Badem Çiçeği Festivali düzenlenebilir. Ayrıca Can Yücel Anma Etkinlikleri, Knidos Festivali ve özellikle kamp alanlarında gerçekleştirilecek Yoga Festivali diğer alternatifler arasındadır.
Etkisi ne olur?	Datça'da festival ve organizasyonların çeşitlendirilmesi, Datça'nın hem ulusal hem de uluslararası platformlarda adının duyurulabilmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu açıdan sadece turizm alanında değil badem, bal gibi yöreye özgü tatlıların da tanıtımının yapılabilmesi ve Datça'ya özgü bir markanın yaratılmasını da destekleyebilir. Ayrıca yerel ve ulusal başka belediyeler ile de işbirliği halinde çeşitli organizasyonların düzenlenmesine fırsat yaratabilir.
Finansman önerileri	Kültür ve Turizm Bakanlığı destekleri, GEKA destekleri ve AB destekleri
Uygulama takvimi	Kısa ve orta vade

Sualtı Sporları Projesi (T4)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi
İlgili paydaşlar	GEKA, Datça Sörf Tatil Köyü
Projenin gerekçesi	Turizm çeşitlendirilmesi bakımından sualtı sporları da önem arz eden konuların başında gelmektedir. Datça da konumu gereği özellikle rüzgâr sörfü için son derece elverişlidir. Söz konusu fırsatın değerlendirilebilmesi için başta rüzgâr sörfü olmak üzere, yelken, sualtı dalışı gibi sportif faaliyetlere yönelik tesis, eğitim ve etkinliklerin yaygınlaştırılması gerekmektedir.
Proje Nasıl Uygulanabilir?	Dünya ve ülkemiz örneklerini incelediğimizde Hırvatistan'da bulunan Medulin kasabasında sualtı dalışı ve rüzgar sörfü sportif faaliyet olarak yer alması ile birlikte ilgili sporlar için kurslar da verilmektedir. Özellikle rüzgâr sörfü için her seviyeye uygun kursların yanı sıra eğlence amaçlı olarak ve çocuklara yönelik de kurslar düzenlenmektedir. Ülkemizde de su sporları konusunda çok sayıda tesis bulunmaktadır. İzmir'in Çeşme ilçesi artık rüzgâr sörfü ile özdeşleşmiştir. Özellikle Alaçatı beldesinde çok sayıda tesis yer almakta, bu tesislerde de eğitimler verilmekte ve yarışlar düzenlenmektedir. Antalya'nın Kaş ilçesi ise sualtı dalışı ile ön plana çıkmaktadır. Çok sayıda dalış noktasının bulunduğu Kaş'ta dalış için her türlü ekipman dalış merkezlerince karşılanmaktadır. Bu merkezlerde ayrıca daha önce hiç dalış yapmamış kişilere de hocalar aracılığı ile eğitimler verilmektedir. Datça'da da sörf, yelken ve sualtı dalışı turizmi canlandırmak ve çeşitlendirmek adına ön plana çıkarılabilecek sportif aktivitelerdir.
Etkisi ne olur?	Datça adının su sporları konusunda daha ön plana çıkarılması, ulusal ve uluslararası yarış ve organizasyonların Datça'da düzenlenmesi turizm çeşitlendirmesi ve daha geniş bir ziyaretçi kitlesine ulaşılabilmesi adına önemlidir.
Finansman önerileri	GEKA destekleri
Uygulama takvimi	Kısa ve orta vade

Yerel Ürünlerin Ticarileştirilmesi Projesi (T5)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi
İlgili paydaşlar	Vineyard, Olivefarm, Datça Köy Ürünleri, Kocamaar
Projenin gerekçesi	<p>Günümüzde insanların yeme içme konusuna olan ilgisinin gittikçe arttığı gözlemlenmektedir. İllerin tanıtım günlerinde yöreye özgü yiyecek ve içecekler geniş yer ayrılması, çoğu tatil yöresinde ön plana çıkan ürünlerin tadımına yer veren aktivitelerin gerçekleşmesi, yeme – içme –gezme temalı sosyal medya hesaplarının giderek artıyor olması, eğitim dışında hobi amaçlı yemek yapma etkinliklerinin yaygınlaşması, bu ilgi artışına örnek olarak gösterilebilir. Gastronomi iyi yemek sanatı olarak da nitelendirilen, yemek ve kültürü birleştiren bir olgudur. Yeme ve içmeye olan artan ilgi gastronomi turizminin de yükselen bir trend olmasına neden olmuştur. Ülkemizin özellikle yöresel tatlar bakımından son derece gelişmiş olduğunu bilinmektedir. Örneğin Amasya Elması, Kars Kaşarı, Aydın İnciri artık bulunduğu il ile özdeşleşmiş ürünlerdir. Datça’da özellikle her bölgede yetiştirilemeyen badem üretiminin yapılması büyük bir fırsattır. Özellikle Datça Nurlu Badem’in coğrafi işaret alması ile bu durum daha da bilinir hale gelecektir. Ayrıca sadece badem değil, bal üretimi, şarapçılık, badem dışında yetiştirilen tarım ürünleri de Datça’nın gastronomi turizmi adına değerlendirilebilmesi için önem arz etmektedir.</p>
Proje Nasıl Uygulanabilir?	<p>Ülkemizde yeme – içme temalı etkinlikler gün geçtikçe artmaya başlaması tatil yörelerinde gerçekleştirilen etkinliklere olan ilginin de artmasını sağlamıştır. Çanakkale’nin Bozcaada ilçesinde her yıl gerçekleştirilen, çok sayıda kişinin de akın ettiği bağbozumu etkinlikleri ve yerel tatlar festivali düzenlenmektedir. Bozcaada örneğinde olduğu gibi Datça’da da Vineyard Bağbozumu etkinliği daha bilinir bir hale getirilmelidir. Yine bal ve badem gibi yerel tatlar kullanılarak üretilen ürünlerin tanıtımının yapıldığı bir festival düzenlenebilir. Etkinliklerin yanı sıra butik otellerde de Datça’ya has yerel ürünlerin tadımı yapılabilir, tatilcilere istenirse satın alabilmeleri için imkân sunulabilir. Bu ürünlere Knidos şarabı, ballı – badem, parça bademli badem ezmesi (bademella), organik çizik pembe zeytin, kaya koruğu turşusu gibi ürünler örnek olarak gösterilebilir. Tatilcilerin gastronomi alanında önem verdiği bir diğer konu da gittikleri bir bölgede tattıkları lezzetten aynı kalitede tat alabilmesidir. Bu konuda en güzel örneği İspanya’nın Minorka Adası’nda görmekteyiz. Minorka’da restoranlar, üreticiler, esnaflar ve gastronomi ile ilgilenen herkesin katılabileceği Gastronomi Üretim Kulübü kurulmuştur. Bu kulübe katılan herkes, hem tat hem servis açısından verdiği hizmeti en üst kalitede sunacağını garantisini vermektedir. Datça’da da Minorka’ya benzer bir şekilde Gastronomi turizminde önem taşıyan kurumlar arası örgütlenme sağlanabilir.</p>
Etkisi ne olur?	<p>Datça’ya deniz turizmi dışında gastronomi alanında ilgisi olan tatilcilerin de çekilmesi sağlanabilir. Bu durum Datça ürünlerinin pazarlanmasına da olumlu bir katkı yapacaktır. Ürünleri alan kişilerin tavsiyeleri dışında, yurt içi hatta yurt dışı pazarlarda da satılabilmesi adına da olanaklar doğurabilir.</p>
Finansman önerileri	Özel sektör
Uygulama takvimi	Kısa vade

Turistlere Yönelik Teknolojilerin Geliştirilmesi Projesi (T6)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi
İlgili paydaşlar	Oteller, Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Projenin gerekçesi	<p>Seyahat konusunda ihtiyaçlara en uygun olan lokasyonun seçilmesi kadar o lokasyon ile ilgili bilgilere kolaylıkla ulaşabilmek de büyük önem taşımaktadır. Bir bölgeye gidildiği zaman bölge ile ilgili bilgilerin yanı sıra konaklama alternatifleri ve yerleri, bölge içi ve yakın bölgeler arasındaki ulaşım, restoran çeşitleri ve fiyatları, bölgede yapılabilecek sportif faaliyetler, bölgedeki festival ve etkinlikler hakkındaki bilgileri öğrenme ihtiyacı doğurmaktadır. Bu nedenle Datça'ya gelen ziyaretçilerin bu konular hakkında bilgi sahibi olabilmeleri adına var olan imkânlar artırılmalıdır. Bazı ziyaretçiler için gidilen bölge ile ilgili tarihi, kültürel ve yöresel bilgiler de önem arz etmektedir. Pazarlama ve tanıtım konusunda son zamanlarda çok çeşitli alternatiflerin yer aldığı ülkemizde Datça'nın da bu alternatifleri kullanmaya başlamasındaki gereklilik kaçınılmazdır.</p>
Proje Nasıl Uygulanabilir?	<p>Datça merkezde ve turistik bölgelerde turistlerin Datça ile bilgilerin yanı sıra konaklama, yeme – içme ve ulaşım, adres bilgisi gibi temel bilgilere de ulaşılabilen ve çıktı alınabilen dokunmatik ekranlar yapılabilir. Ayrıca ziyaretçilerin Datça ile ilgili bilgilere ulaşabilmesi adına son dönemde oldukça popüler bir yöntem olan QR kodlardan da yararlanılabilir. QR kod adını İngilizcedeki 'quick response' yani hızlı yanıt almaktadır. QR kodlar, kullanıcıların cep telefonlarına ücretsiz olarak yükledikleri QR kod okuyucu programlar vasıtasıyla, QR kodlarda yer alan bilgilere anında ulaşmalarına yarayan bir tür yazılımdır. QR kod oluşturmak ise oldukça basit ve maliyeti makul olan bir işlemdir. İnternet üzerinde çok sayıda QR kod oluşturulabilecek web sitesi yer almaktadır. Datça'da üretilip pazarlanan ürünlerin paketlerine, restoran menülerine, tarihi ve kültürel mekânların girişlerinde QR kodları yazılarak ilgili yemek, pazarlanan ürün, turistik bir mekânın tarihsel geçmişi gibi çok çeşitli bilgilere turistlerin akıllı telefonlarından anında ulaşmaları sağlanabilir. Örneğin bir badem paketine QR kod yazılması, o ürünü alan kişinin, Datça'da bulunmasa bile, hem ürün hem de Datça hakkında bilgi sahibi olmasını sağlayacaktır. Restoran menüsünde yer alan bir kod yöresel bir yemek hakkında bilgi verebilir. Müzelere yerleştirilen QR kodlar sayesinde eserler ile ilgili bilgiler verilebilir.</p>
Etkisi ne olur?	<p>Dokunmatik ekranlar sayesinde Datça'ya gelen tatileciler rahat bir şekilde günlük planlarını yapabileceklerdir. Bu ekranlarda, her tatilecinin ihtiyacı olan önemli bilgilerin yer alması tatil için Datça'yı tercih eden kişilere büyük rahatlık sağlayacaktır. Tanıtım adına son derece düşük maliyetli ve kolay bir yöntem olan QR kodlar ile de Datça hakkında ziyaretçilere ulaştırılmak istenen her türlü bilgi aktarımı gerçekleştirilebilecektir.</p>
Finansman önerileri	GEKA destekleri
Uygulama takvimi	Orta vade

2.3. Tarım, Turizm ve Çevre Bütünleşmesi

Güney Ege bölgesi düşünüldüğünde tarım açısından baskın konumdaki yerleşmelerden biri konumunda olmayan Datça'da var olan tarımsal üretimin doğal kaynaklara zarar vermeyecek ve kentin başat gelişim sektörü olan turizm sektörü ile birbirini karşılıklı destekleyebilecek bir kimliğe kavuşması gerekmektedir. Dolayısıyla tarım ve turizm sektörleri arasında doğal kaynaklara zarar veren bir rekabet yerine güçlü bir etkileşim ve işbirliği geliştirilmesi, Datça kimliği ile de uyumlu bir yaklaşım olacaktır.

Diğer yandan birçok turizm kentinin ortak sorunu turizm gelirlerinden kentin genelinin yararlanamamasıdır. Turizm sektörü, sektör temsilcileri ile kentin diğer unsurları arasında ilişkinin kurulmamış olması hem bu soruna neden olmakta, hem de turizm sektöründeki yatırımların çevresel ve doğal kaynaklara zarar vermesiyle sonuçlanmaktadır. Turizm sektörünün etkilerinin Datça ekonomisine yayılmasını sağlayabilmek için turizm sektörü ile Datça ekonomisinin diğer unsurlarını ilişkilendirmek gerekmektedir. Bu sayede daha sürdürülebilir, kapsayıcı ve çevreye duyarlı bir gelişim izlenebilir. Datça'nın orta uzun vadeli hedefleri arasında "Türkiye'de ve Akdeniz coğrafyasında tarım ve turizm birlikteliğini sürdürülebilir bir şekilde kurgulayan başarılı örneklerden biri olmak" hedefi mutlaka yer almalıdır. Bu yol haritasının diğer ana eksenlerinden biri de turizm sektörünün çeşitlendirilmesidir. Bu hedefle birlikte tarım sektörü için de dolaylı genişleme olanakları ortaya çıkabilecektir. Buna ek olarak turizm ve tarım birlikteliği, tarımsal üretim yapan aktörlerin de ürün kalitelerini turizm sektörünün kalite beklentileri ışığında geliştirmelerini motive edecektir.

Bu kapsamda aşağıda detaylandırılan projeler önerilmektedir:

Turizm ve Tarım Ortak Gelişim Platformu Projesi (B1)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi
İlgili paydaşlar	Datça İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Datça Kaymakamlığı, Turizm ve tarım sektör temsilcileri, Datça Ziraat Odası, Datça Yerel Tohum Derneği, Datça Çevre ve Turizm Derneği
Projenin gerekçesi	<p>Tarım ve turizm gibi, dünyadaki birçok örnekte birbirleri ile çıkar çatışmasına giren iki sektör Datça ekonomisinin ana sektörleri konumundadır. Koruma bölgesi statüsüne sahip, paha biçilemez doğal ve kültürel değerleri barındıran Datça’da da bu iki sektörün kontrolsüz ve iletişimden yoksun biçimde gelişmesi hem bu sektörlerle hem de çevre alanında sorunlara yol açabilme riskine sahiptir. Diğer yandan bugüne kadar turizm sektörünün butik oteller etrafında şekillenmesi aslında bölgedeki çiftçilerin ürettiği yerel ve taze ürünlerinin turizm sektöründe değerlendirilebilmesi için de bir avantajdır. Yine kentin erişilebilirlik açısından emsallerine kıyasla daha kısıtlı imkanlara sahip olması da yerel ürünlerin taşıma maliyeti olmadan değerlendirilebilmesi için artı bir motivasyon kaynağıdır. Bu iki sektör arasında böylesi bir ilişkiyi kurabilmenin ilk adımı kuşkusuz taraflar arasında güvenin inşa edilmesidir. Bu amaçla iki sektörün temsilcilerini bir araya getiren bir platform oluşturulmalıdır. Bu platformun kolaylaştırıcılığı üstlenmek, Datça Belediyesi için ülkemizdeki çoğu belediye gibi sadece temel hizmetleri sunma misyonunun ötesine geçme ve kentin ekonomisini yönlendiren aktör olma fırsatıdır. Bu platformda düzenli ve sürekliliği olan politika diyalogu sağlanarak çiftlikten restorana yaklaşımı, turizm sektörünün çiftçilerden beklentileri (ürün, miktar, kalite), agroturizm festivalleri organize edilmesi, kapasite geliştirme çalışmaları, çiftlik otel örneklerinin çoğaltılması gibi faaliyetlerin koordinasyonu yürütülmelidir.</p>
Proje Nasıl Uygulanabilir?	<p>Datça Belediyesi böylesi bir platformun moderatörü rolünü üstlenebilir. Paydaşların belirlenmesi, toplantıların organize edilmesi ve kamuoyuna çıktılarının duyurulması işlevlerini Belediye üstlenmelidir. Belediye’nin koordinatörlüğünde taraflar düzenli aralıklarla bir araya gelip, hem bu raporda yer alan projelerin hayata geçirilmesi hem de yeni proje fikirlerinin üretilmesi konusunda tartışabilir ve harekete geçebilir. Datça’da da belediye, tarım ilçe müdürlüğü, OliveFarm ve Datça Bağ gibi öncü firmaların yöneticilerinin de yer aldığı bir platform kurularak bölgedeki işletmeler arası bir dayanışma tesis edilebilir.</p>
Etkisi ne olur?	<p>Oluşturulacak bu platform sayesinde tarım ve turizm sektörleri arasında güçlü bir iletişim oluşturulacak, bu sayede hem sektörlerin çıkarları birbirlerini dışlamayan şekilde yönetilecek hem de turizm sektörü kırsal kesimde yaşayan çiftçilerle de gelir kaynağı haline gelecektir. Bu sayede sürdürülebilir ve kapsayıcı bir yerel kalkınma modeli geliştirilebilir. Son olarak, böyle bir etkileşim iki sektörün de gelişimi açısından değerlidir. Tarım üreticileri turizm sektörünün beklentileri doğrultusunda daha kaliteli ve standartlara uygun üretim gerçekleştirmeye yönelecek, bunun için de örgütlenme kapasitesini arttırmak bir ihtiyaç haline gelecektir. Turizm sektöründeki firmalar ise hedef kitlelerine hem daha kaliteli, yerel, taze ürünler sunabilecek hem de tarımsal faaliyetleri bir turizm değeri olarak değerlendirebilecektir. Bu platformun başarılı örneklerinden biri İngiltere’de alanındaki yerel inisiyatiflerin ilklerinden olan “Peak District Milli Parkı Çiftlik Tatili Grubu”dur. Bu girişim, Tarım Bakanlığı’nın öncülüğünde bölgedeki 35 agroturizm girişimcisinin bir araya gelmesi ve ortak hareket etmeye başlamasını amaçlamaktadır. Grup, bugün ortak bir web sitesi üzerinden tüm agroturizm firmalarının tanıtımlarının, rezervasyon için yönlendirme ve bilgiler vermenin yanı sıra agroturizm alanındaki eğitim programları benzeri etkinliklerin duyurusunu yapmaktadır. Grubun bir başkanı ve 10 üyesi bulunmaktadır ve grup yönetiminin çalışmaları grubun tüm üyeleri tarafından finanse edilmektedir. Bu grubun aktif çalışmaları sonucu hem bölgedeki çiftliklerin tanıtımı çok daha etkin</p>

	şekilde yapılabilmekte hem de İngiltere Hükümeti ve AB'den teşvik edici destekler alınabilmektedir.
Finansman önerileri	Projenin maliyeti düşük olduğu için platform üyeleri tarafından dönüşümlü olarak karşılanması mümkündür.
Uygulama takvimi	Kısa, orta ve uzun vade

Agroturizm Kapasite Geliştirme Projesi (B2)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi
İlgili paydaşlar	Datça İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Datça Kaymakamlığı, Turizm ve tarım sektör temsilcileri, Datça Ziraat Odası, Datça Yerel Tohum Derneği, Datça Çevre ve Turizm Derneği
Projenin gerekçesi	Turizm ve tarım ortak gelişim platformunun kurulmasıyla birlikte, Datça paydaşlarının bu iki sektör arasındaki ilişkileri güçlendirme, tamamlayıcı işbirlikleri oluşturma ve bir yandan çevresel riskleri de azaltmaya yönelik çalışmalarını sırasında kuşkusuz bu alanda bir kapasite oluşturma sürecine ihtiyaç duyulacaktır. Bu kapasitenin Datça'daki paydaşlar tarafından bu kalkınma sürecine paralel olarak geliştirilmesi gerekmektedir.
Proje Nasıl Uygulanabilir?	Datça'daki aktörlerin bu alandaki teknik kapasitelerini geliştirebilmeleri için Datça Belediyesi'nin öncülüğünde uluslararası saygınlığı olan organizasyonlarla etkileşime geçilmelidir. "ECEAT - European Centre for Ecological and Agricultural Tourism" bu alanda AB düzeyinde en etkili organizasyonlardan biridir. Bu organizasyonun sağlayacağı eğitimleri Datçalılarla buluşturmak; ECEAT sertifikası alma ve AB düzeyindeki agroturizm gezi ağlarının bir parçası olmak için girişimler yapılmalıdır. Bu hem kapasite gelişimi hem de tanınırlık açısından çok kritik öneme sahip bir adım olacaktır. Türkiye'den ise "Buğday Derneği" ile iletişime geçilerek kapasite geliştirme ve uluslararası ağlara erişim konusunda destek alınabilir.
Etkisi ne olur?	Tarım ve turizm alanında bir bütünleşme oluşturabilmek ve orta-uzun vadede bu alanda ülkesinde ve Akdeniz coğrafyasında başarılı kentlerden biri konumuna gelebilmek için Datça'nın mutlaka bu alandaki uluslararası organizasyonlar, kurumlar, etkinlikler ve ağlara dâhil olarak en güncel bilgileri edinmesi ve sektör temsilcileri ile paylaşması gerekmektedir. Buna ek olarak hem Türkiye'den hem de yurt dışından bu alanda başarı elde etmiş kentlerdeki deneyimlerden de öğrenilebilecekler mutlaka öğrenilmelidir. Bu deneyim aktarımı "Tarım, Turizm ve Çevre Bütünleşmesi" gelişme eksenindeki projelerin bilgiye dayalı şekilde hayata geçirilmesinin ön koşuludur.
Finansman önerileri	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu 2014-2020 IPARD Programı, GEKA Teknik Destek Programları
Uygulama takvimi	Kısa ve orta vade

Lider/Model Girişim Geliştirme Projesi (B3)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi
İlgili paydaşlar	Datça İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Datça Kaymakamlığı, Turizm ve tarım sektör temsilcileri, Datça Ziraat Odası, Datça Yerel Tohum Derneği, Datça Çevre ve Turizm Derneği
Projenin gerekçesi	<p>Bu rapora konu edilen kalkınma girişimi bir anlamda bir dönüşüm süreci tanımlamaktadır. Bu süreç boyunca Datça Belediyesi öncülüğünde kamusal aktörlerin alacağı tedbirler, yürütecekleri projeler Datça ekonomisine raporda sözü edilen biçimde bir yön vermeyi amaçlayacaktır. Sektör temsilcilerinin sorunlarını çözmeye yönelik adımlar, onların piyasa koşulları, üretim süreçleri, örgütlenme yöntemleri gibi alanlardaki bilgi eksiklerini tamamlamayı amaçlayan projeler yürütülecektir. Bu noktada kamusal aktörler tarafından alınan bu inisiyatifin ve hayata geçirilen projelerin, ekonominin temel aktörleri olan özel sektör temsilcilerinin tercihlerini yönlendirmesi beklenmektedir. Bu aşamada sıklıkla görülen bir uygulama sorunu ise özel sektör temsilcilerinin risk algısı nedeniyle harekete geçmekte zorlanmalarındır. “Lider-model girişim geliştirme projesi” tarım ve turizm birlikteliğini iyi kurgulamış, başarılı mevcut girişimleri destekleyerek ve yeni başarılı girişimlerin ortaya çıkmasını teşvik ederek ekonominin geri kalan tedirgin aktörlerinin de sürece güven duymalarını ve harekete geçmelerini kolaylaştıracaktır.</p>
Proje Nasıl Uygulanabilir?	<p>Agroturizm alanında yeni girişimlerin ortaya çıkmasını desteklemek, onların başarılarını Datçalılara ve çevreye tanıtmak, orta ve uzun vadede geliştirilmeye çalışılan ekonomik modele uygun yeni girişimlerin ortaya çıkmasını kolaylaştıracaktır. Bu kapsamda TKDK ve GEKA'nın desteklerinden yerel agroturizm girişimlerinin yararlanmasını sağlayacak, onların başvuru hazırlıklarını geliştirecek müdahaleler yapılmalıdır. Ardından Datçalı girişimlerin destek alması halinde bu girişimlerin başarılarının medya aracılığıyla diğer potansiyel girişimcilere duyurulması gerekmektedir.</p>
Etkisi ne olur?	<p>Birçok başarılı kalkınma hikâyesinin arkasında gelişimi tetikleyen, yatırımları çeken “keşfeden girişimciler” bulunmaktadır. Buldukları coğrafyanın onlara sunduğu fırsatları iyi değerlendiren ve risk alan bu girişimciler sayesinde söz konusu bölgede yeni girişimlerin doğması için motivasyon sağlanmış olur. Datça için de yukarıda özetlediğimiz çevre dostu, sürdürülebilir, tarım ve turizmi bütünleştiren ekonomik modelin gelişimi için OliveFarm ve Datça Bağ benzeri girişimlerin önemi kaçınılmazdır. Bu girişimler bir yandan bu yeni ekonomik modeli temsil ederken bir yandan da kentin tanıtımı için önemli faaliyetler yürütmektedir.</p>
Finansman önerileri	GEKA ve TKDK destekleri
Uygulama takvimi	Kısa ve orta vade

2.4. Kırsal Kalkınma ve Tarımda Kalite Artışı

Datça'da yapılan görüşmelerde tarım sektörünün temel geçim kaynakları arasında önemli bir yer tuttuğu görülmüştür. İlçede tarımsal arazilerin sınırlı olması nedeniyle bu alandaki kısıtlı kaynakları en verimli ve kaliteli üretim yapılabilecek şekilde değerlendirmek gerekmektedir. Buna karşın çevresel koşullar göz önüne alındığında yapılacak tarımsal üretimin bir yandan çevreye zararları en az olan üretim yöntemlerinden oluşması diğer yandan özellikle yaz aylarında ortaya çıkan su sorunu dikkate alacak ve turizm sektörü ile birlikte çalışabilecek bir tarım vizyonu doğrultusunda geliştirilmesi gerekmektedir. Yapılan görüşmeler ve çalıştayda pek çok alternatif ürün (üzüm, tıbbi aromatik bitkiler, incir, sebze, şarap, susuzluğa dayanıklı tarım ürünleri, lavanta, kozmetik bitkiler, nar, susam, limon vs.) önerilmiştir. Bu değişkenleri de göz önünde bulunduran bir tarımsal gelişim stratejisine ihtiyaç vardır.

Bu kapsamda aşağıda detaylandırılan projeler önerilmektedir:

Datça Ekolojik Tarım Satış Ofislerinin Kurulması Projesi (K1)

Koordinasyon görevi	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Datça İlçe Müdürlüğü
İlgili paydaşlar	Datça Belediyesi, Muğla Ticaret ve Sanayi Odası, Muğla Büyükşehir Belediyesi, Güney Ege Kalkınma Ajansı
Projenin gerekçesi	Datça düşük sanayi yoğunluğuna sahip yapısı nedeniyle organik (ekolojik) tarıma elverişli arazileri barındırmaktadır. Ayrıca ilçenin engebeli yapısı, tarımsal arazileri varlığını sınırlandırmaktadır. Bu durum, ilçede katma değeri yüksek tarımsal ürünlere ağırlık verilmesini zorunlu kılmaktadır. Yapılan çalışmalarda büyük köylerde yaşayan çiftçiler tarafından badem, salçalık domates ve zeytin gibi ürünlerin ekolojik koşullara uygun olarak üretildiği, ancak satış ve pazarlama konularında zayıflıkların olduğu tespit edilmiştir. Datça'nın ekolojik tarım alanında gelişerek Marmara ve Ege bölgelerindeki tarımsal ürünler pazarındaki payını artırması mümkündür.
Proje Nasıl Uygulanabilir?	İlçedeki bazı çiftçiler organik (ekolojik) tarım hakkında bilgi sahibi olsa da konusu bilgilerin yaygınlaştırılması amacıyla çalıştaylar düzenlenebilir. Söz konusu çalıştayda organik tarım sertifikalandırma süreçlerine yönelik (coğrafi işaretleri de içerecek şekilde) tanıtım yapılması faydalı olacaktır. Bahsi geçen sertifikalandırma süreçlerinin teknik ve idari süreçlerinin maliyetlerinin en aza indirilmesi amacıyla, ilçede konuyla ilgili bir teknik yardım masasının oluşturulması önemlidir. Üretilen ekolojik ürünlerin satışında, sertifikalandırma süreciyle standardize edilmiş ürünlerin zincir marketlere satılması sağlanabilir. Bu konudaki başarılı bir örnek olarak Taşköprü sarımsağı üreticileri ile Metro Market arasındaki ortaklık incelenebilir. Son olarak, kent içinde ve yakın il ve ilçelerde kurulacak satış ofisleriyle ekolojik ürünlerin bilinirliğinin artırılması sağlanabilir. Söz konusu satış ofislerinde elde edilen kar, proje kapsamındaki çalıştay vb. faaliyetler ile teknik yardım masasının maliyetlerini karşılamak için kullanılmalıdır. Ekolojik (Organik) tarım alanındaki başarılı projelerden biri de UNDP'nin Diyarbakır'ın Ilgın köyünde gerçekleştirdiği Organik Tarım Küme Projesi'dir.
Etkisi ne olur?	İlçede organik (ekolojik) tarımsal üretimin geliştirilmesiyle, tarımsal ürünlerin daha yüksek fiyatlarla satılması mümkün olacaktır. Bu sayede daha üst gelir seviyesindeki pazar segmentine de erişilebilmiş olacaktır. Bu durum, çiftçilerin karlılık oranını artıracığı için pazarlama, modernizasyon vb. alanlara daha fazla kaynak ayrılmasını sağlayacaktır. Ayrıca tarımsal satış ofisleriyle Datça ürünlerinin farklı pazarlara ulaştırılmasıyla yurtiçi ticaretin ağlarının geliştirilmesi ve yeni müşterilerin elde edilmesi mümkündür.
Finansman önerileri	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (Biyolojik ve Biyoteknik Mücadele Desteği, Organik Tarım ve İyi Tarım Desteği, Yurtiçi Sertifikalı Tohum Üretim Desteği, Türkiye Tarım Havzaları Fark Ödemesi Destekleri), AB Bakanlığı (IPA Sivil Toplum Diyalogu Programı Tarım ve Balıkçılık Bileşeni), Ziraat Bankası (Bitkisel Üretim Kredileri)
Uygulama takvimi	Orta Vade

Yüksek Katma Değerli Tarımsal Ürün Deseninin Oluşturulması Projesi (K2)

Koordinasyon görevi	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü
İlgili paydaşlar	Datça Belediyesi, Datça İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Projenin gerekçesi	Badem ve yağlık zeytin gibi önemli ürünlere sahip Datça'nın bitkisel ürün deseninde avokado, dut, erik, limon, portakal ve üzüm gibi meyvelerin üretiminin de giderek arttığı görülmektedir. Buna karşın söz konusu ürünlerin satış ve pazarlamasına yönelik faaliyetler son derece sınırlıdır ve genellikle yerli halk bu ürünleri kendi tüketimi için kullanmaktadır. Bu durum, tarım alanında önemli bir fırsatın değerlendirilememesine neden olmaktadır. Ayrıca bademin hakim bir ürün olarak öne çıkması hem sektördeki büyük fiyat dalgalanmalarının ilçe ekonomisindeki etkisini artırmakta hem de ürün verimliliğini düşürmektedir. Bu nedenle hem mevcut durumda üretimi yapılan çeşitli meyve ve sebzelerin payının artırılmasına hem de yeni tarımsal ürünlerin üretimine geçilmesi gerekmektedir.
Proje Nasıl Uygulanabilir?	Hali hazırda ilçede bitkisel ürünlerden elde edilen gelirin yarısından fazlası badem ve yağlık zeytinyağından karşılanmaktadır. Tarımsal arazilerin avokado, dut, erik, limon, portakal ve üzüm gibi farklı ürünler için daha yoğun bir şekilde kullanılması bu payın daha makul bir düzeye çekilmesini sağlayacaktır. Bu amaçla bölgede öne çıkan veya katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin değer zincirlerinin çıkarılması sağlanabilir. Ayrıca sulama tekniklerinin modernize edilmesi sağlanıp mevcut tarım arazilerinde hangi ürünlerin üretilebileceğine ilişkin fizibilite çalışmaları yapılabilir.
Etkisi ne olur?	Büyük oranda belirli tarımsal ürünlere dayanan Datça'nın tarımsal gelir kaynaklarını çeşitlendirilmesi, söz konusu ürünlerde dış koşullara bağlı olarak karşılaşılan risklerin azaltılmasını sağlayacaktır. Yeni tarımsal ürünlerin ulaştırıldığı pazarlarla ilçenin tarımsal geliri artarken tarımsal arazilerin daha verimli bir biçimde kullanılması öngörülmektedir.
Finansman önerileri	Ekonomi Bakanlığı (Teşvik Sistemi; Bölgesel Destekler), Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Desteği), TÜBİTAK (1003 Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı)
Uygulama takvimi	Orta Vade

Tarımsal Teknolojilerin Geliştirilmesi Projesi (K3)

Koordinasyon görevi	Muğla Ticaret Borsası
İlgili paydaşlar	Güney Ege Kalkınma Ajansı, Muğla Ticaret ve Sanayi Odası, Datça Belediyesi, Datça İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Datça Kazım Yılmaz MYO, Sındı Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
Projenin gerekçesi	Datça, sınırlı tarımsal araziye sahip olsa da iklim koşullarının etkisiyle farklı ürünleri yetiştirmeye müsaittir. Bu imkana karşın, ilçede badem ve yağlık zeytin gibi birkaç üründe yoğunlaşan ve geleneksel üretim yöntemlerini takip eden bir tarımsal yapı mevcuttur. Örneğin, geçen senelerdeki oluşan badem biti sorunu çiftçilerin çalışmalarıyla değil, Muğla Büyükşehir Belediyesi'nin müdahalesiyle çözümlenmiştir. Ancak tarım sektörünün verimli ve sürdürülebilir bir yapıda olması için gelişen biyoteknoloji, nanoteknoloji ve bilgi teknolojileri gibi altyapılardan yararlanmak son derece önemlidir. Ayrıca, Datça'da eğitim seviyesinin yüksek olması bu tip teknolojilerin yaygınlaştırılması açısından bir fırsat sunmaktadır.
Proje Nasıl Uygulanabilir?	Tarımsal teknolojilerin kullanımı, bireysel ve kolektif olmak üzere iki aşamada incelenebilir. Bireysel kullanımda, her çiftçinin kendi tarlasında kullanabileceği akıllı sensor vb. teknik ekipmanlarla nem, sıcaklık, rüzgar ve toprak yapısı gibi koşullara göre tarlada hangi ürünün üretiminin optimal olduğu, bu ürünlerin üretiminde sulama, gübre kullanımı gibi faaliyetlerin ideal zamanlarını belirlemek mümkündür. Söz konusu teknolojilerin kullanımında İzmir Ticaret Borsası'nın bazı üyelerinin hayvancılık sektörü ağırlıklı olmak üzere önemli ölçüde verimlilik artışı sağladıkları görülmüştür. Bu teknolojilerin kullanımı için çalıştayların yapılması, bu teknolojileri kullanmaya başlayan çiftçilere yönelik kredi imkanlarının sağlanması mümkündür. Kolektif kullanımda ise çiftçilerin çiftçiler, toptancılar, ziraat mühendisleri arasında SMS ve internet tabanlı iletişim ağları geliştirilerek zirai raporlar, pazardaki mevcut durum ve beklentiler paylaşılabilir. Bu tip bir uygulamanın örneği Tekirdağ'da uygulanan Önder Çiftçilik Projesi'nde görülmektedir. Ayrıca tarımsal teknolojilerin geliştirilmesi amacıyla gerekli insan kaynağının temini için ilçede bulunan Kazım Yılmaz MYO'da Organik Tarım bölümünün kurulması önerilmektedir.
Etkisi ne olur?	Yeni tarımsal teknolojilerin kullanılması ilçede ilk etapta verimlilik artışına ve tarımsal kaynakların etkin kullanımına katkı sağlayacaktır. Bunun dışında bilinçli biçimde yapılan üretim, karbon salımı ve diğer çevresel etkilerin minimum düzeye indirilmesi mümkündür. Ayrıca çiftçilerin ortak hareket ederek kooperatifleşmeleri için bir zemin oluşturulması beklenmektedir.
Finansman önerileri	Ekonomi Bakanlığı (Teşvik Sistemi; Bölgesel Destekler), TÜBİTAK (1003 Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı)
Uygulama takvimi	Kısa Vade

Bölge Dışı Tarım Fuarlarının Düzenlenmesi Projesi (K4)

Koordinasyon görevi	Muğla TSO
İlgili paydaşlar	Muğla Ticaret Borsası, Datça Belediyesi
Projenin gerekçesi	<p>Datça'nın bal, badem ve zeytinyağı gibi bazı tarım ürünlerindeki kaliteli ve ölçüğü göz önüne alındığında yoğun üretimine karşın, bilinirlik konusunda eksiklikleri olduğu görülmektedir. Ayrıca söz konusu ürünlerin yurtiçi ve yurtdışındaki pazarlara ulaştırmada sorunlar yaşanmaktadır. İlçenin ticaret yaptığı İzmir ve İstanbul gibi büyükşehirlerde sadece bademle sınırlı kalan bir bilinirlik söz konusudur. Bu durum ticari ilişkilerin yoğun olarak çevre ilçelerle sınırlı kalmasına neden olmaktadır. İlçede üretilen tarımsal ürünlerin bölge dışında (yurtiçi veya yurtdışı) tanıtımının yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.</p>
Proje Nasıl Uygulanabilir?	<p>İlçede bulunan tarım üreticilerinin gerek yurtiçi, gerekse yurtdışındaki büyük illerdeki tarım fuarlarına katılımı önemlidir. Bunun dışında sadece Datça ve/veya çevre ilçelerdeki tarım ürünlerine yönelik tematik festivaller düzenleyerek ürünlerini tanıtması sağlanabilir. Yurtiçinde özellikle hızlı kentleşme oranına sahip Balıkesir, Bursa, Kocaeli, Tekirdağ ve Eskişehir gibi büyükşehirlerde düzenlenecek festivallerle buradaki toptancı ve tüketicilere Datça ürünlerinin tanıtımı yapılabilir. Ayrıca yurtdışında ürün bazlı tanıtım yapılması önerilen ülkelerin listesi aşağıdaki gibidir. Söz konusu ürünlere ilişkin detaylı pazar analizleri Ek 2'de sunulmaktadır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ahududu grubunda Almanya, Estonya, Rusya, Kuveyt, Katar • Avokadoda İngiltere, Norveç, Moldova, Türkmenistan, Kuveyt, Suudi Arabistan • Kabuklu badem grubunda İtalya, Almanya, İsviçre, Azerbaycan • Kabuksuz badem grubunda İtalya, Almanya, Fransa, Bosna, Belarus, Kazakistan, Ürdün • Bamya grubunda, Arnavutluk, Ukrayna, Gürcistan, Rusya, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan, Mısır, Irak, Suudi Arabistan, Bahreyn • Domates grubunda Irak • İncir grubunda Romanya, Bulgaristan, Finlandiya, Hollanda, İsviçre, Moldova, Ukrayna, İsrail, Irak, Hong Kong • Kavun-Karpuz grubunda Hollanda, İngiltere, İspanya, Norveç, Gürcistan, Rusya • Sarımsak grubunda Senegal • Limon grubunda AB ve Orta Doğu ülkeleri • Turunçgil ve kavun kabukları grubunda İtalya, Ukrayna, Belarus, Rusya, İsrail, Cezayir • Üzüm şarabı grubunda Litvanya, Fransa, İsrail, Katar
Etkisi ne olur?	<p>Gerçekleştirilecek tarım fuarı ve diğer tanıtım faaliyetleriyle Datça'nın yöresel ürünlerinin bilinirliğinin artırılması ve bu ürünlere olan talebin geliştirilmesi sağlanacaktır. Bu artışla, Datça tarımsal ürünlerinin hem fiyatının hem de pazar payının artması mümkündür. Yurtiçindeki tanıtım faaliyetleri diğer illerde, yurtdışındaki tanıtım faaliyetleri ise diğer ülkelerdeki yeni müşterilere erişilmesi ihtimalini artıracaktır. Son olarak, müşterilerdeki bilinirlik artışının Datça tarımsal ürünlerinin pazarlama olanaklarını geliştirmesi beklenmektedir.</p>
Finansman önerileri	Ekonomi Bakanlığı (Pazar Araştırmaları ve Pazara Giriş Desteği)
Uygulama takvimi	Orta Vade

Tarımsal Kalkınma Badem Kooperatifinin Kurulması Projesi (K5)

Koordinasyon görevi	Datça Belediyesi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
İlgili paydaşlar	Datça Belediyesi, Muğla Ticaret ve Sanayi Odası, Datça İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Sındı Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, Yazıköy Köyü Üretim Pazarlama Kooperatifi
Projenin gerekçesi	Kooperatifçiliğin kırsal alanlardan kentsel alanlara ve çok sayılı bir ortaklık sistemine geçmesi, monopollerleşen üretici ve satın alıcı ilişkisi içerisinde bu girişimin desteklenmesini daha da önemli hale getirmiştir. Datça’da birbirinden kopuk şekilde, küçük birimlerde yapılan badem üretimi ve tüm üreticilerin uyum içerisinde, aynı hedef altında toplama amacı güden bir tarımsal kalkınma kooperatifinin eksikliği, bulgularında belirttiği gibi an itibarıyla Datça’nın badem üretiminde karşılaştığı verimlilik düşüşü ve giderek azalan rekabet gücünü açıklar niteliktedir.
Proje Nasıl Uygulanabilir?	Proje önerimiz BİR (Badem için Rekabet) tarımsal kalkınma kooperatifinin kurulması ve; kooperatifin yürütülmesi, yönetilmesi ve Kooperatif ile dışardan iletişim sağlanabilmesi amacı ile fiziki bir lokasyonda kooperatifin kurulması ile ilk adım atılır. Bunu takiben, mevcut mahalle kooperatiflerinin tek çatı altında toplanması, mahallelerde kooperatif yok ise kurulması ve sonrasında BİR’e katılımının sağlanması ile Kooperatif aktif olarak işlemeye başlayacaktır. Mevcut üreticilerin ahenkli bir biçimde; badem üretiminin yanı sıra çevredeki ekosistemin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacak şekilde üretim yapması Kooperatif tarafından teşvik edilecek ve ortaklar arasında bilgi akışı sağlanacaktır. Bunlara ek olarak, tarımda yeniliklere geçiş amacı güderek Kooperatif, badem üretiminde verimlilik artışında aktif bir rol üstlenecektir. Kapasite yükseltmekle de görevli Kooperatif, ihracat olasılığı durumunda, üreten çiftçiye ilgili ülkenin standartları ve üretim kuralları hakkında gerekli bilginin sağlanması ve ihtiyacı olması durumunda yabancı dil yardımının da yapılması konularında da aktif bir role sahip olacaktır. Kooperatif, ortaklarına internet ortamında görünürlük ve bilinirlik de sağlayacak olup, aktif olarak yeni pazar arayışına da girecektir. Kooperatif ortaklarının, kendi üretim ve kooperatif özelindeki bilgilerinin takip edebilecekleri bir internet portalının hazırlanması da önerilmektedir.
Etkisi ne olur?	Fiziki bir lokasyonda kurulması planlanan tarımsal kalkınma kooperatifinin, üretici ve ortakları arasında bilgi ve iyi örnekler paylaşarak üreticiyi bilgilendirmesi yolu ile kısa ve uzun dönemde üretimde verimlilik artışı sağlayabilecek ve çiftçiye uzun dönem plan yapabilme şansı da tanıyacaktır. Bu Kooperatif kapasite yükseltici, yenilik gözetken birimler haline işleyecek ve son teknolojik gelişmeler de dahil olmak üzere tarımda sürdürülebilirlik için gerekli altyapıyı hem üretici seviyesinde hem de genel seviyede sağlayacaktır.
Finansman önerileri	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (Kooperatifçilik Proje Destek Yönetmeliği), Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (İl Müdürlüğü ve Yönetmelikçe sunulan olası destekler)
Uygulama takvimi	Orta Vade

3. Önceliklendirme, Takvim ve Sonuç

3.1. Projelerin Uygulama Takvimi

Sınırlı kaynak, yetki ve imkânlarla bir kalkınma gündemini başarıyla hayata geçirebilmenin belirleyici unsurlarından bir diğeri de ortaya konulan stratejik tercihler arasında mevcut kaynaklarla, ihtiyaçların acilliğiyle ve mevcut kapasiteyle uyumlu bir önceliklendirme yapmaktır. Projeler arası önceliklendirme sınırlı kaynakların projeler arasında parçalanmasını önlemek açısından bir gerekliliktir. Bunun yanı sıra bazı projeler diğerlerinin gerçekleştirilebilmesi için ön koşul niteliğindedir ve bu da önceliklendirmeyi kaçınılmaz kılmaktadır. Bu raporda ortaya konulan projeler de benzer bir yaklaşımla önceliklendirilmiş ve aşağıdaki takvim hazırlanmıştır. Tablodan da görüleceği üzere yönetim alanındaki projeler, diğerlerinin geliştirilebilmesi için bir ön koşul niteliği taşıdığı için en öncelikli projeler olarak belirlenmiştir. Yine benzer şekilde kapasite geliştirme içerikli projeler de diğerlerine göre öncelikli projelerdir. Bu doğrultuda, 2. bölümde sunulan proje önerilerine ilişkin uygulama takvimi aşağıda sunulmaktadır.

Projelerin Uygulama Takvimi

Gelişme Alanları ve Projeler	2018				2019				2020				2021				2022				2023				2024				2025				2026				2027			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Sosyal Sermeye ve Yönetişim																																								
Datça Kalkınma Platformu ve İzleme Değerlendirme Sistemi Projesi (S1)																																								
Turizmde Ekonomik Çeşitlenme																																								
Datça Bisiklet Yolları Projesi (T1)																																								
Kamp ve Glamping Alanları ile Alternatif Konaklama İmkânlarının Geliştirilmesi Projesi (T2)																																								
Festival ve Organizasyonların Yaygınlaştırılması Projesi (T3)																																								
Sualtı Sporları Projesi (T4)																																								
Yerel Ürünlerin Ticarileştirilmesi Projesi (T5)																																								
Turistlere Yönelik Teknolojilerin Geliştirilmesi Projesi (T6)																																								
Tarım, Turizm ve Çevre Bütünleşmesi																																								
Turizm ve Tarım Ortak Gelişim Platformu Projesi (B1)																																								
Agroturizm Kapasite Geliştirme Projesi (B2)																																								
Lider-Model Girişim Geliştirme Projesi (B3)																																								
Kırsal Kalkınma ve Tarımda Kalite Artışı																																								
Datça Ekolojik Tarım Satış Ofislerinin Kurulması Projesi (K1)																																								
Yüksek Katma Değerli Tarımsal Ürün Deseninin Oluşturulması Projesi (K2)																																								
Tarımsal Teknolojilerin Geliştirilmesi Projesi (K3)																																								
Bölge Dışı Tarım Fuarlarının Düzenlenmesi Projesi (K4)																																								
Tarımsal Kalkınma Badem Kooperatifinin Kurulması Projesi (K5)																																								

3.2. Sonuç

“Datça’nın Kalkınma Stratejisinin ve Yol Haritasının Belirlenmesi” Projesi kapsamında yapılan masa başı analizleri, kıyaslama çalışmaları, paydaş görüşmeleri (yüz yüze mülakatlar ve Kalkınma Çalıştayı) ve kilit kişi ve kurumlarla gerçekleştirilen Proje Geliştirme Çalıştayı doğrultusunda Datça’nın kalkınma stratejisi **“alternatif turizm alanlarını geliştirerek katma değerli turistleri hedeflemek, kırsal kalkınmada yeni teknolojileri kullanarak pazarlama imkanlarını geliştirmek ve tarım ile turizm sektörlerinde ortaklık kültürü ile çevre dostu üretime odaklanmak”** olarak belirlenmiş ve bu stratejinin uygulanması için 4 gelişme ekseninde 15 proje önerisi sunulmuştur.

Datça’nın kalkınma stratejisi ve proje önerileri belirlenirken raporun birinci bölümünde sunulan temel bulgular ile üst ölçekli stratejilerden de yararlanılmıştır. Bu doğrultuda bundan sonraki çalışmaları yönlendirmek amacıyla çeşitli ilkeler belirlenmiştir. Bunlardan ilki **sürdürülebilirlik**dir. Datça, doğal güzelliklerine karşın sınırlı bir tarımsal alana sahiptir. Bu nedenle söz konusu alanlarda gerek tarımsal gerekse turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda, düşük karbon emisyonu oluşturan ancak yüksek katma değere sahip iş alanlarına odaklanması gerekmektedir. İkinci bir ilke ise sürdürülebilirlikle de ilişkili olan **verimlilik**dir. Özellikle toprak ve su gibi doğal kaynakların verimli biçimde kullanılması gerekmektedir. İlçedeki üretimin verimli alanlara kaydırılması ve özellikle yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması özendirilmelidir. Sürdürülebilirlik konusu Datça’ya sonradan yerleşenlerin, verimlilik ve katma değer artışı ise yerlilerin çıkar ve hassasiyetleri açısından önemlidir. Bu nedenle bu iki ilke birbirini tamamlayan ve Datça’daki farklı toplumsal katmanları bir araya getirebilecek iki unsurdur. Bir diğer ilke olarak belirlenen **çeşitlilik** ise gerek tarımsal gerekse turizm hizmetlerinde Datça’nın gelir kaynaklarını artırmaya katkı sunacaktır. Turizm alanında çeşitliliğin sağlanması özellikle yaz mevsimindeki 2 aya sıkışan turistik faaliyetlerin 12 aya yayılması için son derece önemlidir. Bu nedenle Datça’da sürdürülebilirlik ve verimlilik ilkelerine zarar vermeyecek şekilde alternatif turizm faaliyetlerinin geliştirilmesine öncelik verilmelidir. Benzer şekilde tarımsal faaliyetlerde badem ve zeytin dışındaki ürünlerde kapasitesinin artırılması için destekler sağlanmalıdır. Datça Kalkınma Stratejisi’nde son olarak belirlenen ilke ise **markalaşma**dır. Bu ilke ilçede tarım ve turizm sektöründe yoğunlaşan alanlarda yeni pazarlama yapılarının kurulmasını içermektedir. Tarım alanında badem ve zeytinin tanınırlığını artırmak amacıyla firma ve üreticilerin desteklenmesi gerekirken, turizm alanında yaz aylarında gelen turistlere hizmet veren otel ve restoranların fiziki altyapıları ile teknolojik imkanlarının geliştirilmesine destek sağlanmalıdır.

Özetle, **“alternatif turizm alanlarını geliştirerek katma değerli turistleri hedeflemek, kırsal kalkınmada yeni teknolojileri kullanarak pazarlama imkanlarını geliştirmek ve tarım ile turizm sektörlerinde ortaklık kültürü ile çevre dostu üretime odaklanmak”** olarak belirlenen Datça’nın Kalkınma Stratejisi’nin sürdürülebilirlik, verimlilik, çeşitlilik ve markalaşma ilkeleriyle uyumlu bir biçimde uygulanması ve düzenli koordinasyon toplantılarıyla izleme ve değerlendirmelerin yapılması önerilmektedir.

EK-1 Strateji Belgelerinde Datça

Bölgesel Düzeyde Strateji Belgeleri

Bölgesel düzeyde strateji belgelerinde Datça'nın mevcut durumu ve öne çıkan sektörlere yönelik gelişim eksenlerine yer verilmiştir.

1. Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023

Strateji Belgelerinde Datça'nın plan kararlarına yönelik yapılan incelemelerin ilkinin bölgesel düzeyde Güney Ege Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan "Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023" oluşturmaktadır.

Plan kapsamında Datça İlçesine yönelik öncelik ve alınacak tedbir kararlarının detaylarına geçmeden önce Datça'nın sektörel gelişim ekseninde mevcut durumuna yönelik yapılan tespitler ele alınmıştır.

Tablo-1: "Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023" Mevcut Duruma Yönelik Öncelikli Tedbirler

	İlgili Sektör	Mevcut Durum
Mevcut Duruma Yönelik Tespitler	Turizm	Planda güney sahil kesiminde yer alan Datça İlçesinin çevre ilçe ve komşu illerle karşılıklı etkileşimin ötesinde kendi içerisinde bir gelişim göstereceği tespit edilmiştir.
	Turizm	Datça yat limanının yarım kaldığı ve belli bir dönem dışında doluluk oranlarının çok düşük olduğu vurgulanmıştır.
	Turizm	Turizm çeşitliliği açısından Datça'da rüzgâr sörfü, bisiklet, dalış, sörf, yelkencilik, yürüyüş, dağcılık, doğa gözlemciliği gibi birçok turizm çeşitliliği bulunmaktadır.
	Turizm	Datça'da yerel halkta turizm ve turist ağırlama konusunda bilinç eksikliği ile alt ve üstyapı eksikliklerinin bulunduğu gözlenmektedir.
	Turizm	Datça Yarımadası'nın eşsiz doğası nedeni ile bu yerleşimlerin tümünde deniz, agro-turizm, eko-turizm, doğa ve doğa sporları turizmi potansiyeli bulunmaktadır.
	Ulaşım	Datça'nın karayolu ulaşımının zor olduğu ve bağlantı noktalarının yetersizliğinden dolayı ulaşımında verimsizlik gözlemlenmektedir.
	Ulaşım	Datça'yı Bölgenin diğer yerleşim yerlerine bağlayan demiryolu-liman entegrasyonu bulunmamaktadır.
	Kırsal Kalkınma	Datça, kırsal nüfus oranlarının Türkiye ortalamalarına göre daha fazla düşüş gösterdiği ilçelerden birisidir. İlçede kırsal nüfusta yaşanan azalma ve kent nüfusunda gerçekleşen artış, kentsel çekiciliğin yanı sıra Datça'nın kırsal yerleşim yerlerinde ekonomik çeşitliliğin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.

Plan'da mevcut duruma yönelik yapılan tespitlerin ardından, ilçenin gelişim eksenini olumsuz yönde etkilediği düşünülen sektörlere yönelik öncelikler/tedbir kararları geliştirilmiştir. Bu kararlar, dört gelişim eksenini altında geliştirilmiştir. Plan'da geleceğe yönelik Datça ilçesinin gelişim kararları şu şekildedir:

“Dört Mevsim Turizm” başlığı altında turizm sektörüne yönelik Datça ilçesi için i) yat limanının geliştirilmesi, ii) turizmde farkındalığın artırılması, iii) turizm çeşitliliğinin ve hem tarım hem de turizm sektörlerini bir araya getiren iv) agro-turizmin geliştirilmesi artırılması şeklinde 4 temel gelişim alanında öncelikli tedbir kararları alınmıştır. Turizme yönelik 4 öncelikli alanda alınan tedbir kararlarının detaylarına aşağıda Tablo-2’de yer verilmiştir.

Tablo-2: “Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023” Turizm Sektörüne Yönelik Öncelikli Tedbirler

Yat Limanının Geliştirilmesi	Öncelikli Tedbir
	Datça’da yat limanı çalışmalarının hız kazanması, yat limanına ilişkin fizibilite çalışmaları başta olmak üzere, elektrik, haberleşme gibi temel altyapı hizmetlerinin standartlara uygun hale getirilmesine ilişkin çalışmaların yapılması;
	Ulusal düzeyde bir yat turizmi ve yatçılık fuar/kongresinin düzenlenmesi; Datça’da uluslararası düzeyde yat yarışlarının organize edilmesi;
Turizmde Farkındalığın Artırılması	Öncelikli Tedbir
	Yerel halkta turizm ve turist ağırlama konusunda bilinç eksikliğinin giderilmesine yönelik halkı bilgilendirme faaliyetlerinin düzenlenmesi; ile alt ve üstyapı eksikliklerinin giderilmesi;
	Alternatif turizm öğeleri ile (termal, yat, doğa, paraşüt vb.) öne çıkan merkezlere “Marka Kent” imajı kazandırılmasına yönelik stratejiler oluşturularak tanıtım çalışmaları gerçekleştirilecektir.
Turizmde Çeşitliliğin Artırılması	Öncelikli Tedbir
	Datça’da gibi deniz turizmi yoğun merkezlerde dalış, yelken, sörf, kite-sörf gibi su sporları ile yat turizmi geliştirilecektir.
	Ulusal düzeyde bir yat turizmi ve yatçılık fuar/kongresinin düzenlenmesi; Datça’da uluslararası düzeyde yat yarışlarının düzenlenmesi;
	Turizmde çeşitliliğin artırılmasına yönelik Yöresel ürünlerin ve yerel kültürün turizme entegre edilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.
Agro-turizmin güçlendirilmesi	Öncelikli Tedbir
	Datça’da kırsal yerleşimlerin mevcut tarımsal potansiyeli ve çevre kaynakları incelenerek, kırsal peyzaj değeri yüksek, yerel kültür özelliklerinin korunduğu, özgün yöresel ürünlere sahip kırsal yerleşimlerin, bir yandan tarımsal faaliyetlerini sürdürürken aynı zamanda turizm amaçlı değerlendirilmesine yönelik, bölgede kırsal yerleşim alanları ile bütünlük tarım alanlarında yöreye uygun agro-turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi

Turizm sektörü dışında planda öne çıkan diğer bir sektör ulaşımıdır. “Yüksek Katma Değer ve Yenilik Odaklı Üretim” başlığı altında ulaşım sektörüne yönelik Datça ilçesi için, i) kıyı taşımacılığı ve ii) deniz taşımacılığının güçlendirilmesi şeklinde 2 temel gelişim alanında öncelikli tedbir kararları alınmıştır. Ulaşımaya yönelik 2 öncelikli alanda alınan tedbir kararlarının detaylarına aşağıda Tablo-3’de yer verilmiştir.

Tablo-3: “Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023” Ulaşım Sektörüne Yönelik Öncelikli Tedbirler

Öncelikli Tedbir	
Kıyı ve Deniz Taşımacılığının Güçlendirilmesi Artırılması	Datça gibi karayolu ulaşımının zor olduğu ilçelere ulaşımında verimliliğin artırılması; Karayolu ulaşımında entegrasyonun sağlanması, lojistik kapasitesi ve ulaşım altyapısının geliştirilmesi
	Datça'da ulaşımın karayolu ve havayolu ile etkin şekilde sağlanamamasından dolayı denizyolu ulaşımı konusunda çeşitli düzenlemelerin geliştirilmesi

Turizm ve ulaşım sektörü dışında planda öne çıkan diğer bir sektör çevredir. “Yaşanabilir Mekanlar ve Sürdürülebilir Çevre” başlığı altında deniz kirliliğinin azaltılmasına yönelik olarak tedbir alınmıştır. Bu tedbir kararına göre Datça'da deniz çevresinin korunması amacıyla; turistik tesisler, kıyı işletmeleri ile atık alım tesislerinin çevre yönetim eksikliklerinden kaynaklı deniz kirliliğinin önlenmesine yönelik altyapı güçlendirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

Plan'da tedbir kararlarının yanı sıra; gelecek dönemde Datça İlçesini de kapsayan bölgede tarım, turizm, sanayi ve çevre sektörlerine yönelik uygulanması planlanan temel projelere de yer verilmiştir. Projelerin yukarıda belirtilen tedbirlere/ eylem alanlarının temel amaçlarına yol gösterici nitelikte olmasını hedeflemektedir. Planda sanayi alanında iki temel projeye yer verilmiştir. Projelerden birincisi, üniversite sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik “Üniversite Sanayi İşbirliği” projesidir. Sanayi alanındaki ikinci proje imalat sanayisinin kapasitesinin artırılmasına yönelik geliştirilen “Sanayide Temiz Üretim Uygulamaları” projesidir. Sanayi sektörü dışında planda turizm sektörüne yönelik 4 temel projeye yer verilmiştir. Bu projelerden ilki, yat turizmin geliştirilmesini amaçlayan “Yat Turizmin Merkezi Güney Ege Kıyıları” projesidir. Turizm sektöründe ikinci proje, turizm aktivite ve çeşitliliğinin artırılmasına yönelik “Macera ve Spor Kenti Muğla” projesidir. Turizm alanındaki üçüncü proje yine turizm çeşitliliğinin geliştirilmesi ve yöresel değerlerin ön plana çıkarılması amaçlı “Yöresel Ürünlerin Tanıtımı ve Turizme Entegrasyonu” projesidir. Turizm alanındaki önerilen dördüncü ve son projede turizm ögesine çevre sektörü de dahil edilerek turizm faaliyetlerinde çevresel sürdürülebilirliğin artırılmasını amaçlayan “Güney Ege’de Çevre Dostu Turizm” projesidir. Turizm ve çevre sektörünün dışında iki adet de tarım projesi planda öngörülmüştür. Bu projelerden ilki, tarım sektöründe örgütlenmeyi, üretkenliğini ve pazarlama kapasitesini arttırmayı amaçlayan “Güney Ege’de Güçlü Tarımsal Örgütlenme” projesidir. Son olarak tarım sektöründe zeytinyağı üretimini ön plana çıkaran diğer bir proje de “Zeytinyağı Sektöründe Rekabetçilik ve Çevresel Sürdürülebilirlik” projesidir. Projelerin tüm detaylarına Tablo 8’de yer verilmiştir. Yapılması öngörülen bu projelerle Datça’da gelişim alanlarının desteklenmesi planlanmaktadır.

Sonuç olarak GEKA tarafından hazırlanan Bölge Planı’nda sanayi, tarım, turizm, ulaşım ve çevre sektörleri Datça ilçesinin gelişiminde öncelikli sektörler olarak tanımlanmış ve doğrultuda eylem alanları ve eylem alanlarını destekleyen projeler belirlenmiştir.

2. 1/25000 Ölçekli Muğla Nazım İmar Planı (2016)

Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından 2016 yılında geliştirilen 1/25000 Ölçekli Muğla Nazım İmar Planı'nda yenilenebilir enerji kaynaklarına olan ihtiyaç belirtilerek; Datça'nın, strateji planlarında Bodrum ile birlikte, mevcut yel değirmenlerinin restore edilerek çeşitli aktiviteler için kullanılması önerilen bir ilçe olduğu vurgusu yapılmıştır. Buna ek olarak Datça ilçesinin tamamı "Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi" kapsamında kaldığı için 1/25.000 ölçekli nazım imar planında Datça ilçesine yönelik plan kararlarına yer verilmemiştir.

3. Aydın- Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (2011)

Aydın- Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, 2025 yılı hedef alınarak, Aydın, Muğla ve Denizli İl sınırları içinde "sürdürülebilir ve yaşanabilir bir çevre yaratılmasını; tarımsal, tarihsel ve turistik değerlerin korunmasını ve Türkiye'nin kalkınma politikaları kapsamında, sektörel gelişme hedeflerine uygun olarak belirlenen planlama ilkeleri çerçevesinde; sosyal, ekonomik, kültürel ve mekansal açıdan sağlıklı gelişmeyi ve büyümeyi" amaçlamaktadır.

Planda Datça ilçesini de kapsayan koruma-kullanma dengesi çerçevesinde turizm ve çevre sektörleri başta olmak üzere sürdürülebilir kalkınmanın önemi üzerinde durulmuş ve bu sektörün gelişme alanlarına yönelik ilke kararları belirlenmiştir. Çevre sektörü ve sürdürülebilir kalkınma ilkesi bağlamında planda Datça ilçesini de kapsayan, çevresel değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması ilke kararı ön plana çıkmaktadır. Plan kapsamında nesli tükenmekte olan hayvanların yaşama ve üreme alanlarının korunması, çevre ve sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda öne çıkan bir diğer önemli ilke kararıdır.

Planda turizm sektörüne ilişkin özellikle Datça ilçesini de kapsayan deniz ve yat turizminin geliştirilmesi ve güçlendirilmesine yönelik ilke kararlarına yer verilmiştir. Bu kapsamda planda, önemli bir katma değer yaratan deniz ve yat turizminin güçlendirilmesi ve desteklenmesi amacıyla kıyıların yeni yapılaşmaya açılmaması ve doğal yapısının korunarak kamu yararına kullanılmasının sağlanması şeklinde ilke kararı alınmıştır.

4. Güney Ege Bölgesi Çevre Durum Raporu-2013

Güney Ege Kalkınma Ajansı tarafından 2013 yılında hazırlanan Güney Ege Bölgesi Çevre Durum Raporu'na göre, Datça ilçesini de kapsayan; i) biyolojik çeşitliliğin korunması, ii) deniz ve kara kaynaklı tehditlerin ortadan kaldırılmasını amaçlayan kurumlar arası koordinasyonun sağlanması ve iii) çoklu karasal kaynaklı tehditleri önlemek için planlı yaklaşımların uygulanacağı belirtilmiştir. Rapor kapsamında;

- Datça-Bozburun, Köyceğiz-Dalyan ve Gökova Özel Çevre Koruma Bölgelerinin dâhil olduğu 6 bölgede yerel çalışma gruplarının kurulması ile denizel biyolojik çeşitliliğin

korunmasına yönelik deniz ve kara kaynaklı tehditlerin ortadan kaldırılmasını amaçlayan kurumlar arası koordinasyonun pratik uygulamaları gerçekleştirilecek

- Datça ilçesinin de yer aldığı ve denizde, balıkçılık, gemicilik, turizm ve dalış etkinliklerini düzenleyen kurumlar arası yaklaşım geliştirilecek; karada ise çoklu karasal kaynaklı tehditleri kontrol etmek için planlama yaklaşımları geliştirilecek

şeklinde kararlar alınmıştır.

5. Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı (2015-2019)

2014 yerel seçimlerinin ardından Muğla'nın 6360 sayılı Yasa kapsamında Büyükşehir statüsünü kazanmasının ardından yerel seçimlerden itibaren 6 ay içerisinde Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından “doğal, tarihi, ekonomik zenginliklerimizi Muğlalılarımıza, yerli ve yabancı konuklarımıza çağdaş bir yönetim anlayışı ile sunmak ve geleceğe taşımak” vizyonu ile Muğla Büyükşehir Belediyesi Planı hazırlanmıştır. Planda eğitim, tarım, hayvancılık, turizm, ulaşım, enerji, çevre, sanayi sektörlerine yönelik Muğla ve yöresinin değerlerinin ön plana çıkması amacıyla stratejik amaç ve hedefler geliştirilmiştir.

Plan kapsamında doğrudan Datça ilçesinin gelişimine yönelik turizm ve tarım sektörlerindeki stratejik amaç ve hedefler dikkatleri çekmektedir. Plan kapsamında turizme yönelik geliştirilen “Yeşili ve Mavisıyla Tanınan İlimizin Tarihi, Kültürel Ve Sanatsal Yönlerinin de Tanıtımını Yaparak Muğla'ya Özgü Bir Turizm Politikası Oluşturmak” temel amacı ve bu amaca yönelik Datça ilçesini de içeren temel eylem alanı belirlenmiştir. Bu eylem alanı; “eko-turizm alanlarını yaratmak ve özellikle deniz, kum ve güneş turizminden uzak ilçelerde markalaşma çalışması yapmak” olarak belirlenmiştir.

Datça ilçesini de içeren diğer önemli gelişme eksenini tarım ve hayvancılık sektörü olarak belirlenmiş ve planda tarım sektörüne daha fazla yer ayrılmıştır. Planda “Tarım ve Hayvancılık Potansiyelini Harekete Geçirerek Tarım Ekonomisini Üst Seviyeye Çıkarmak” temel amacıyla Datça ilçesini de içeren 3 temel eylem alanına yer verilmiştir. Bu eylem alanları, tarım alanlarının korunması, tarımsal ve hayvansal üretimin desteklenmesi ve tarımla uğraşanların farkındalıklarının artırılmasına yönelik eylemleri kapsamaktadır. Eylemlerden öne çıkanları i) Datça Merkez Sahilleri, Endemik Bitkilerin yetiştiği kırsal alanları, Narenciye ve Zeytin benzeri ürünlerin yetişebildiği nitelikli tarım alanlarının korunması; ii) Tarımsal ve hayvansal üretimi desteklemek amacıyla projeler üretmek ve pazarlama çalışmalarının yapılması; iii) Tarımla uğraşan çiftçilerin bilinçli ilaç, gübre ve su kullanımını sağlamak amacıyla eğitim faaliyetlerinde bulunması olarak sıralanmaktadır.

Sonuç olarak Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı (2015-2019) kapsamında Datça ilçesini de kapsayan tarım-hayvancılık ve turizmin gelişimine yönelik olarak iki temel sektöre yer verildiği ve bu alanda stratejik amaç ve hedeflerin geliştirildiği gözlemlenmiştir.

6. Muğla Büyükşehir Faaliyet Raporu (2015)

Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı'nda belirlenen amaç ve hedeflerle beraber uygulamaları yansıtan ve 2015 Faaliyet Raporu'nda yer verilen tarım ve turizm sektörlerine yönelik faaliyetler incelenmiştir.

Faaliyetler incelendiğinde turizm ve ulaşım sektörüne yönelik bir takım adımların atıldığı görülmektedir. Özellikle de turizm sektörünün daha da canlandırılması için karayolu ulaşımına alternatif olan deniz ulaşımının teknik altyapı ve kapasitelerinin artırılmasına yönelik faaliyetlerin desteklendiği gözlemlenmektedir. Bu kapsamda ulaşım ve turizm alanında Datça ilçesinde yapılan faaliyetlerden; i) Deniz ulaşımını yaygınlaştırma ve mevcut ulaşım araçlarını modernize etme konusunda girişimler başlamış; ii) Bodrum - Datça feribot hattında hat izinlerinin alınmasıyla yaz aylarında 3 gidiş 3 dönüş olmak üzere (ek seferler hariç) sefer sayıları artırılmıştır.

Yerel Düzeyde Strateji Belgeleri

Bölgesel düzeyde strateji belgelerinde Datça'nın mevcut durumu ve öne çıkan sektörlerle yönelik gelişim eksenlerine yer verilmiştir.

1. Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

1990 yılında özel çevre koruma bölgesi ilan edilmesinin ardından geliştirilen Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, temel olarak Datça ve Bozburun yöresine özgü ayırt edici flora ve fauna zenginliği, temiz çevresi, organik tarım potansiyeli, doğal kaynaklar ve güzellikleri, tarihi ve kültürel varlıkları gibi özelliklerin yanı sıra yüksek kaliteli yöresel ve organik ürünlere giderek artan talep, kırsal turizm çeşitlerine ve rekreasyon alanlarına artan ilgi, bölgenin sahip olduğu varlıklarını ekonomik değere çevirme konusunda yeni fırsatlar sunmaktadır.

Planda özellikle Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki kırsal yerleşmelerin ve kırsal alanda yaşayanların karşı karşıya olduğu sorunların çözüme kavuşturulması ve potansiyellerinin değerlendirilmesini sağlayacak mekansal kararlar, politika ve stratejilere öncelik verilmiştir. Plan kapsamında kırsal çevredeki doğal ve tarihi değerlerle birlikte kırsal yerleşim ve yöresel mimari dokunun korunması ve iyileştirilmesine olanak sağlayacak fiziki düzenlemeleri oluşturmak amacıyla; i) kırsal yerleşmelerinin sahip oldukları doğal-kültürel nitelikleri, ii) coğrafi konumları, iii) ekonomik faaliyetleri, iv) kentsel odaklara yakınlıkları doğrultusunda tipolojileri, v) kırsal merkezlerin kendinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temin için diğer yerleşme merkezleri ile kurduğu ilişkilerin akım yönü yoğunluğu doğrultusunda odaklaşma desenleri ortaya konulmuştur.

Kırsal kalkınma ve tarım sektörünü odağına alan planın temel hedefi, Datça ve Bozburun bölgelerinde dengeli ve sürdürülebilir kırsal kalkınmayı sağlamak için kırsal alanda konumları

itibariyle çevresindeki yerleşim birimlerine hizmet verme ve gelişme potansiyeli olan ikinci kademe merkezlerin güçlendirilmesidir. Bunun yanında plan kapsamında kırsal alanlarda yaşanabilirliği ve tarımsal verimliliği arttırmak ve kentsel alanlarla ilişkileri güçlendirmek suretiyle sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak, yerel kalkınmayı güçlendirmek, turizm odaklarının geliştirilmesi ve çevrenin korunması bağlamındaki ana hedefler ve alt hedefler belirlenmiştir.

Plan hedeflerine uyumlu olarak Datça-Bozburun bölgeleri için koruma-kullanma dengesi, turizm ve kırsal planlamaya ilişkin üç temel alanda ilke kararları geliştirilmiştir. Planda üç temel alanda da kesişim gösteren en temel ilke kararı, Datça-Bozburun Bölgesinde, tarımsal üretimin yapıldığı kırsal alanlarda tarım odaklı kırsal nitelikli turizm (agro-turizm)dir.

Plan'da öne çıkan diğer ilke kararları incelendiğinde koruma kullanma dengesi başlığı altında bölgenin kendine özgü hassas alan, ekosistem ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik ilke kararları dikkatleri çekmektedir. Bu ilke kararlarının detaylarına aşağıda Tablo-4 kapsamında yer verilmiştir.

Tablo-4: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Koruma-Kullanma Dengesi ilke Kararları

Öncelikli İlke Kararları	
Koruma-kullanma dengesi	<ul style="list-style-type: none"> • Hassas alan ve ekosistemlerin, biyolojik çeşitliliğin • Flora ve fauna açısından zengin sulak alanlar, akarsular, göller, lagünler, kumullar ve kıyıların, • Deniz, göl ve akarsu kıyı ekosistemlerinin • Kültür ve tabiat varlıkları ile sit niteliği taşıyan alanların • Orman sayılan yerler ile orman özelliği gösterdiği belirlenen ağaçlık alanların • Bölgesel özellikler nedeniyle yetişen özel ürünlerin bulunduğu tarım toprakları (zeytincilik alanları, bademlik) ile nitelikli tarım toprakları başta olmak üzere, tarımsal amaçlarla kullanılan, kullanılabilecek olan toprakların mutlak korunmasını sağlamak.

Koruma-kullanma dengesi dışında planda turizm sektörüne yönelik ilke kararlarına da yer verilmiştir. Bu kararlar arasında, kültür turizminin geliştirilmesi, turizme uygun hizmet altyapısının sağlanması, agro-turizm uygulamalarının geliştirilmesi gibi bir takım ilke kararları dikkatleri çekmektedir.

Tablo-5: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Turizm Sektörüne Yönelik İlke Kararları

Öncelikli İlke Kararları	
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> • Turizm ve rekreasyon faaliyetleri ile bunlarla ilgili hizmetlerin iyileştirilmesi, • Kırsal alanlarda turizmde yapılanma ve fon yaratma, • Potansiyeli olan bölgelerde turizme uygun alt ve üst yapı geliştirme modellerinin oluşturulması, • Yerel kaynak ve kapasiteler entegre edilerek, bölgesel turizmi geliştirme amaçlı ulusal; uluslararası turizme yönelik alternatifler yaratmak • Turizmin ekonomik ve çevresel etkilerinin tespiti ve takibinin kurumsallaştırılması, • Tarım odaklı kırsal nitelikli turizmin (agro-turizm) geliştirilmesine yönelik • Kentsel ve arkeolojik alanlarda kültür turizmini geliştirmek, diğer turistik ürünlerle entegrasyonu sağlamak üzere plan kararları üretilmiştir.

Turizm dışında kırsal kalkınma ve tarım sektörünü de bünyesinde barındıran ilke kararlarında iyi tarım ve organik tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması ve kırsal ekonominin geliştirilmesi ile iş imkânlarının artırılmasına yönelik bölgenin sahip olduğu yerel kaynak olan tarım potansiyelin artırılması şeklinde ilke kararları ön plana çıkmaktadır.

Tablo-6: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Kırsal Kalkınma ve Tarım Sektörüne Yönelik ilke Kararları

Öncelikli İlke Kararları	
Kırsal Kalkınma ve Tarım	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgede ekonominin geliştirilmesi ve iş imkânlarının artırılmasına yönelik bölgenin sahip olduğu yerel kaynak olan tarım potansiyeline odaklanarak, tarım ve tarım dışı sektörleri birlikte değerlendiren bir yaklaşımla, bir yandan tarım sektörünün rekabetçi bir yapıya kavuşturulması, bir yandan da kırsal ekonominin çeşitlendirilmesine olanak sağlamak. • İyi tarım ve organik tarım gibi yeni tarımsal üretim modellerini teşvik etmek amacıyla bölgede bu üretim uygulamalarına geçişin uygun olduğu tarım alanlarında sürdürülebilirliğin sağlanması • Kırsal kesimde tarım dışı iş imkânlarının sağlanması ve işsizliğin azaltılması yönünde önemli bir geçim kaynağı olabilecek zanaat ve el sanatlarının (özellikle yöreye özgü gulet tekne yapımı) desteklenerek yerel kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesini sağlamak, • Kırsal kesimde insan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik eğitim ve sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesine olanak sağlamak. • Kırsal nüfusa yerinde sağlık hizmetlerini sunmak amacıyla Kırsal alanda eğitim, ulaşım, sağlık gibi temel hizmetlere erişim olanaklarının artırılması • Kırsal yerleşimlerde doğal kaynakların ve çevre sağlığının korunması gerekli tedbirleri almak, atık yönetimini güçlendirmek ve yaygınlaştırmak • Kırsal çevrenin korunması ve geliştirilmesine yönelik çevreci tarım uygulamalarının geliştirilmesi • Biyoçeşitlilik üzerindeki baskının azalması, çevre ve halk sağlığının korunmasına yönelik tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan tarımsal kirliliğin kontrol altına alınmasına yönelik gerekli tedbirleri almak. • Dengeli ve sürdürülebilir kırsal kalkınmayı sağlamak için yerleşimlerin merkez kademelenmesinin yapılarak, sosyo-ekonomik hizmetlerin ve donatı gereksinimlerin bölgede etkin mekansal dağılımını sağlamak.

Sonuç olarak Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda kırsal kalkınma ve tarım sektörü başta olmak üzere turizm ve çevre sektörlerine yönelik bölgenin koruma ve kullanma dengesini sağlamak ve gelişme yönünü belirleyebilmek adına ilke kararları alınmıştır.

Strateji Belgelerine Göre Datça için GZFT Analizi

Tablo 7: Strateji Belgelerine Göre Datça için GZFT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> Deniz, agro-turizm, eko-turizm, doğa ve doğa sporları ile önemli bir turizm bölgesi olması Flora ve fauna açısından zengin ve özel alanlara sahip olması nedeniyle Özel Çevre Koruma Bölgesi olması Kültür ve tabiat varlıkları ile Datça'nın sit niteliği taşıması Turizm çeşitliliği açısından Datça'da rüzgâr sörfü, bisiklet, dalış, sörf, yelkencilik, yürüyüş, dağcılık, doğa gözlemciliği gibi birçok turizm çeşitliliği Datça'nın Türkiye badem üretiminde önemli bir paya sahip olması Nitelikli tarım toprakları başta olmak üzere, tarımsal amaçlarla kullanılan, kullanılabilen toprakların olması Rüzgâr ve güneş gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının varlığı Organik tarım potansiyelinin bulunması Mevsimsel olarak ve uygun iklim koşullarıyla uzun süreli turizm sezonuna sahip olması Yöresel ürünlerin zenginliği	<ul style="list-style-type: none"> Datça'yı diğer bölgelere bağlayacak demiryolu veya liman entegrasyonunun bulunmaması Üretici birliklerinin az olması ve yönetimde yeteri kadar yer almaması Karayolu ulaşımının zor olduğu ve bağlantı noktalarının yetersizliğinden dolayı ulaşımında verimsizlik yaşanması Ulaşımın karayolu ve havayolu ile etkin şekilde sağlanamamasından dolayı deniz yolu ulaşımı konusunda yetersizlik Datça yat limanının yarım kalması ve belli bir dönem dışında doluluk oranlarının çok düşük olması Yerel halkta turizm ve turist ağırlama konusunda bilinç eksikliği ile alt ve üstyapı eksikliklerinin Tarıma elverişli alanların giderek daralması Turizm tesislerinin hizmet kalitesinin düşüklüğü Turizm sektöründe nitelikli ve kalifiyeli personel olmayışı Tarım-sanayi bütünleşmesinde ve pazarlama faaliyetlerinde etkinlik sorunu Badem, zeytin, bal, yer fıstığı, keçiboynuzu, adaçayı, defne, kekik gibi tıbbi aromatik ürünlerin potansiyellerinin yeterli bir şekilde kullanılmaması, kalite ve standartlara uyum konusundaki güçlükler Kurumlar arası koordinasyon ve işbirliği	<ul style="list-style-type: none"> Bölgedeki doğal ve kültürel varlıkların zenginliği ve çeşitliliği, turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından önemli bir potansiyel arz etmektedir Dünya çapında tanınan önemli bir turizm bölgesi olması Datça ilçesinin eğitim seviyesinin yüksek olması Marka-kent potansiyelinin olması ÖÇK, SİT alanlarının ve ören yerlerinin fazla olması Yenilenebilir enerji kaynaklarına sahip olunması (Datça'da rüzgâr enerjisi) Tarımsal üretim çeşitliliğimizin oldukça fazla olması (zeytin, narenciye vs.) ve hayvancılığın (arıcılık, balıkçılık, büyükbaş, küçükbaş) gelişmiş olması Yüksek kaliteli yöresel ve organik ürünlere giderek artan talep Kırsal turizm çeşitlerine ve doğa turizmine artan ilgi ve talep Eko-turizm açısından henüz yeni keşfedilen bir bölge olması Yılın her mevsiminde turizme hizmet verebilmesi Doğal ve kültürel çevresi bozulmamış alanların varlığı	<ul style="list-style-type: none"> Altyapı sistemindeki yetersizlikler Tarımı destekleyici sanayileşme olmaması 6360 sayılı Kanun kapsamında Büyükşehir'in sunması gereken hizmetlere erişebilirlik Yaz aylarında artan nüfus ile birlikte turizm beldelerimizde ortaya çıkan güvenlik problemi Kırsal nüfus oranlarındaki düşüş, kırsal yerleşim yerlerinde ekonomik çeşitliliğin yetersizliğine yol açmakta Su kaynaklarındaki ve çevresel değerlerdeki kirlenmeler Enerji ihtiyacının doğal kaynaklar üzerinde oluşturduğu baskı Kıyıların kullanıma açılması Denizde, balıkçılık, gemicilik, turizm ve dalış etkinliklerini düzenleyen kurumlar arası koordinasyonun az olması Bölgeye olan göç hareketi Turizmin tek bir yönde gelişim göstermesi Orman yangınları ve tahribat

TR32 Bölge Planındaki İlgili Projeler

Tablo 8: “Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023”nda Tarım, Turizm, Sanayi ve Çevre Sektörlerine Yönelik Uygulanması Planlanan Projeler

Proje Adı	Sektör	Proje Amacı	Uygulayıcı	Faydalancı
Üniversite Sanayi İşbirliği Projesi	Sanayi	Üniversite/kamu araştırma merkez ve enstitülerindeki bilgi birikimi ve teknolojinin, sektörün ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda ticari bir ürüne ya da sürece dönüştürülmesi, sanayi-üniversite bağının güçlendirilmesi	Sanayi Odaları, İşletmeler, GEKA	İşletmeler
Sanayide Temiz Üretim Uygulamaları	Sanayi	Datça İlçesi ile birlikte başta Bölge’de öne çıkan gıda ve tekstil sanayi olmak üzere imalat sanayinin çevresel yetkinliğinin ve çevre yönetim kapasitesinin değerlendirilmesi, bu kapasitenin artırılmasına yönelik uygulamaların hayata geçirilmesi	Sanayi ve Ticaret Odaları, Üniversiteler, Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlükleri, Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri, OSB’ler, Özel Sektör, GEKA	Sanayi ve Ticaret Odaları, Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri, OSB’ler, Özel Sektör
Zeytinyağı Sektöründe Rekabetçilik ve Çevresel Sürdürülebilirlik	Tarım	Zeytinyağı üretiminde büyük paya sahip Güney Ege Bölgesi’nde zeytinyağı sektörüne ilişkin üretim ve pazarlama aşamalarında rekabetçiliğin ve çevresel sürdürülebilirliğin geliştirilmesi	Zeytinyağı üreticileri, Kooperatifler, Ticaret Borsaları, Ticaret ve Sanayi Odaları, Üniversiteler, Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri, Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlükleri, Valilikler, GEKA	Zeytinyağı üreticileri, Kooperatifler, Üretici Birlikleri, Ticaret Borsaları, Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Çevre ve Şehircilik Müdürlükler
Güney Ege’de Güçlü Tarımsal Örgütlenme	Tarım	Bilgi ve kalite odaklı üreten, örgütlülüğü, verimliliği ve pazarlama kapasitesi yüksek tarım sektörü oluşturulması sağlanacaktır.	Üretici Birlikleri, Kooperatifler, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, TKDK, GEKA	Üreticiler, Birlik ve Kooperatifler, Tüketiciler, Bölge Halkı
Yat Turizminin Merkezi Güney Ege Kıyıları	Turizm	Bu proje ile 26 adet yat limanının (Datça yat limanı ile birlikte) kapasitelerinin ve doluluk oranlarının her mevsim artırılması, daha fazla yat turistine ulaşılması; bununla beraber çevresel etkilerin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.	Turizm ve Kültür Bakanlığı, Aydın ve Muğla Valilikleri, Aydın ve Muğla Belediyeleri, Aydın Ticaret Odası, Aydın Sanayi Odası, MUTSO, Aydın ve Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, STK, ADÜ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Deniz Ticaret Odaları, GEKA	Muğla otelcileri, halk, turistler
Macera ve Spor Kenti Muğla	Turizm	Bu proje ile Muğla’da Datça İlçesi başta olmak üzere spor ve macera eksenli aktivitelerin noktasal olarak belirlenmesi; mevsimlerine göre tanımlanması; bunlara yönelik altyapıların tamamlanarak, tanıtımlarının hedef kitlelere göre yapılması ve bölgede belirli mevsimlerde yoğunlaşan sektörün tüm	Turizm ve Kültür Bakanlığı, Muğla Valiliği, Muğla Belediyesi, MUTSO, Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, STK, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, GEKA	Muğla otelcileri, Muğla esnafı, Muğla halkı, Muğla’yı ziyaret eden turistler

Proje Adı	Sektör	Proje Amacı	Uygulayıcı	Faydalancı
		mevsimlere yayılması amaçlanmaktadır.		
Yöresel Ürünlerin Tanıtımı ve Turizme Entegrasyonu Projesi	Turizm	Bölgenin sahip olduğu kültürel değerler arasında önemli paya sahip olan Yöresel Ürünlerin tanıtımı ve kültür turizmine entegrasyonun sağlanması ve Datça İlçesi başta olmak üzere alternatif turizm potansiyelinin değerlendirilmesidir.	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Kaymakamlıklar, Turizm Dernekleri (MARKAYDER vb.), Kooperatifler, GEKA	Yöre Halkı, Esnaf, Turizm İşletmeler
Güney Ege'de Çevre Dostu Turizm	Turizm ve Çevre	Datça İlçesi başta olmak üzere Bölge'de yoğun olarak sürdürülen turizm faaliyetlerinde çevresel sürdürülebilirliğin güçlendirilmesi, bu konuda kapasitenin geliştirilmesi	Belediyeler, İşletmeler, Turizm Altyapı Birlikleri, Sivil Toplum Kuruluşları, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri	İşletmeler, Bölge Halkı, Ziyaretçiler

EK-2 Pazar Analizleri

Pazar analizleri, dijital ortamda Datça Belediyesi'yle paylaşılmıştır.